

BALFIKE

MARIA ZUBIMENDI

ABANGOARDIAREN BIDEA HAUSPOTZEN

GERTU

Gertu bizi,
Gertu erosi!!

Eta zuk, baduzu Zumaia Visa Txartela?

ESKATU ZURE ZUMAIA VISA TXARTELA
ETA ERAMAN 15€

Eskaera epea: 2021/07/31 edo izakinak agortu arte (150 bono)

GAZTAKI
2021

ZUMAIA
BIZI
2021

BIZI
2021

ENDAÑETak
ez du saldu
bakarik egiten,
arreta ere
ematen du

www.endañetazumaia.com

Erribera, 8 · 943-86 16 94 · 943-86 21 47

Tien21

Idoia

ARDOTEGIA

Julio Beobide, 2
943-57 49 86

BALEIKE 310

2021-EKAINA

AZALEKO ARGAZKIAREN EGILEA:
ARNAITZ RUBIO APREA

Aurkibidea

4	Hitz tantak Juan Luis Romatet
<i>Jurgi Taboada</i>	24	Bazkidetza
6	Izpiak eta hizkiak Arnaitz Rubio
<i>Aprea</i>
<i>Zanbuila</i>	25	Heziketa Mireia Centeno
<i>Zer egin dezakegu haurtxoak
bortizkeria erabiltzen duenean?</i>
8	Hainbat aburu Oier Zeberio
<i>Maiztegi</i>
<i>Tsunamiaren arriskupean</i>	26	Plazan bazan
9	Errematea Sara Ibarburen
<i>Kantuz</i>	28	Osasuna Rosa Azkue
<i>COVID-19aren txertoa (II)</i>
11	Erreportajea Maria Maya
<i>Manterola</i>
<i>Musika garaikidean freskotasuna
bilatzen</i>	31	Zientzia eta ingurumena Asier
Hilario Orus
<i>Karst eta haizuloen nazioarteko
eguna Geoparkean</i>
16	Elkarriketa Jabi Gonzalez Toston
<i>Kauldi Odriozola, Ander Torriko eta
Peru Nolaskoain: "Eliteko kirolari
diren lagunak gara eta ongi ulertzen
dugu elkarren egoera"</i>	39	Orduan bai Imanol Azkue Ibarbia
<i>Zumaia antzerki txiki</i>
20	Erretratua Dorleta Agiriano Lai
<i>Lourdes Osa, lore saltzailea</i>	43	Agenda
		44	Literatura Antton Peñalba
<i>Magiarik gabeko errealismoa</i>
		45	Nire txanda Ander Intxaurren
<i>Aranberri</i>
<i>Barne borroak</i>
		46	Azkena Juan Luis Romatet
<i>Bidaizten</i>

BALEIKE

Argitaratzailea

Urolako Komunikazio Taldea
Koop. Elk.
Soreasu 1. 20730
AZPEITIA
943-86 15 45
aldizkaria@baleike.eus
www.baleike.eus

Zuzendaria

Maria Maya Manterola
mmaya@ukt.eus
Erredaktore taldea
Juan Luis Romatet
Onintza Lete Arrieta
Imanol Azkue Ibarbia
Dorleta Agiriano Lai

Jabi Gonzalez Toston

Argazkilaria
Arnaitz Rubio Aprea
Diseinu arduraduna
Ane Azkue
Hizkuntza arduraduna
Imanol Azkue Ibarbia

Publizitate arduraduna

Felix Aizpurua
publizitatea@baleike.eus
Administrazio
arduraduna
Uxua Ostolaza
administrazioa@baleike.eus

Inprimategia

Antza Inprimategia
(Lasarte-Oria)
Lege Gordailua:
SS-405/94
ISSN: 1136-8594
Tirada: 800 ale

Gipuzkoako Foru Aldundia

Zumaia
Udala

Jurgi Taboada

TESTUA: JUAN LUIS ROMATET

ARGAZKIA: ARNAITZ RUBIO APREA

Zarautzen jaioa, Jurgi Taboada (Zarautz, 1989) zortzi urte zituela joan zen familiarekin bizitzera Oikiara. Lanbidez tekniko komertziala elektronikako sektorean, musika barrenean darama txikia zenetik, eta grabazio estudioa zabalduko du Etxezarreta kaleko lokal batean.

Gogoan al duzu noiztik duzun musikarako zaletasuna? Memoria dudanetik. Zortzi urte nituenean gitarra espainoleko kurtsora apuntatu nintzen, eta gaur egunera arte. Gitarra elektrikoarekin jarraitu nuen; punka, heavy metala, rocka jo dut; berbena batzuetan ere bai. Orain [grabazioko] ingeniari lanetan murgilduta nago.

Musika taldeetan aritu zara.

Izu nauk izan da nire betiko taldea, lagun batzuekin sortu nuen. Heavy metala egiten genuen. Gero, uda garaian berbenetan jotzen zuen Karma taldean aritu naiz, Vostok108 Azpeitiko taldean, baita Ibai Marin eta La Vieja Guardia taldean ere pare bat urtez. Azken urteotan diskoak grabatzera pasatu zara. 2008an [Izu nauken] lehen maketa grabatu genuen Igor Gutierrez *Jijasen* estudio txikian, eta lan horretaz maitemindu nintzen. Hura zen gustatzen zaidana: mikrofonoak jarri, nahasketak egin, soinuak bilatu... Inflexio puntu bat izan zen; konposatzen baino denbora gehiago pasatzen nuen abesti horiek grabatzen eta ondo jartzen.

Ez al duzu sumatzen agertokira igotzeko beharrik?

Izu nauk 2015. urtean utzi genuen, eta handik bizpahiru urtera izan nuen eszenatokira berriro igotzeko gogo. Ibaik [Ibai Marin] bere proiektuan sartzeko aukera eman zidan. Oso gustura hasi nintzen, baina berehala sentitu nuen beherakada; hor konturatu nintzen berriro nire orduak eta esfortzuak grabazioan jarri nahi nituela.

Mundu hau ezagutzen ez duenak pentsa dezake zure lana 'rec' botoiari ematea besterik ez dela... Lehenbizi, esperientzia izan behar da, eta esan daiteke ni oraindik hasi berria naizela. Badago lan honetan 40 urte daramatzen jendea, eta ni

oraindik ikasten ari naiz; beti ikasten ari zaren mundua da hau. Leku berera heltzeko mila modu eta teknika daude, eta ordu asko eman behar dizkiozu.

Noiz dakizu abesti bat bukatuta dagoela?

Oso obsesiboa izan daiteke; urteak pasatu ditut abesti berarekin bueltaka, behin eta berriro hasita. Hasi nintzenetik hamahiru urte pasa dira, eta gaur egun lauzpabost ordutan hasi eta bukatzen dut abesti bat.

Abesti baten konposatzaile izanda, arriskutsua ere izan daiteke kanta hori zuk zeuk nahastea, ezta?

Ez da gomendagarria; inoiz ez da zuk nahi duzun bezain ona izango. Baina, beste norbaiten abesti batekin ari zarenean objektiboagoa zara; abesti bera ere freskoagoa duzu, eta berehala dakizu kanta horrek zer behar duen.

Filtroak direla, emuladoreak direla... Teknologiarekin ere egunean egon beharko duzu.

Bai, baina, hala ere, gaur egun teknologia pila bat hobetu da. Lehen beti esaten zen analogikoa ona zela eta digitala txarra. Hori azken hamar urteetan asko hobetu da. Orain ez dugu behar bi metro luzeko kontsola bat, kontsola horrek izan dezakeen soinua lortzeko.

Ekoizle batek aholkuak ere ematen dizkie musikariei. Zuk hala egiten duzu?

Ekoizle lan pixka bat ere egin behar da. Talde bat grabatu aurretik pare bat entsegutara joatea gustatzen zait; proposamenak egiten ditut, eta gero taldeak erabakiko du zer egin nahi duen. Beraien diskoa da, ez nirea. Azken finean, beraiek egon behar dute zoriontsu produktu horrekin.

Estudio propioa zabaldu behar duzu orain...

Ozen Estudioa proiektua orain urtebete hasi nuen. Lagunak-eta grabatu ditut Usategian, disko batzuk egin ditut, baina lana serioago hartu nahi nuen, eta aukera sortu zitzaidan lokal bat hartzeko. Nik nire etxean gela bat prestatu dut estudio bezala, eta orduak eta orduak hor pasatzen ditut. Grabatzea nire hobbia da, baita bigarren lana ere, eta lokal honekin buru-belarri murgilduko naiz. ■■■

Zanbuila

ARGAZKIA: ARNAITZ RUBIO APREA

Ez gara oraindik San Migeleko kanpaiak jotzen hasiko, baina badirudi, denbora baterako bada ere, zomorroak arnas pixka bat emateko prestutasuna agertu duela. Baliteke txertoaren eragina izatea; kontrol neurriena agian; edo akaso ekaitzaren ondoren datorren barealdia besterik ez da izango... hurrengo denboralea etorri bitartean. Kontuak kontu, txertoak txerto, aldaerak aldaera,

izango ote dugu uda honetan errioan, itsasoan, bizitzan zanbuila egiteko aukera? ■■■

Datu teknikoak

Kamera: Nikon D750

Objektiboa: Sigma 50mm f1.4 ART

Foku distantzia: 50mm

Obturazio abiadura: 1/1250 seg.

Diafragma: f4

ISO: 320

Instagram: [@arnaitzrubiophoto](#)

Tsunamien arriskupean

Azken urteetan, mundu mailan, itsas azpiko lurrikarek sorturiko hainbat tsunami erregistratu dira, baina Estatuan ohiko fenomenoak ez direnez, biztanleriaren gehiengoak ez du tsunami arriskua arrisku erreal gisa pertzibitzen. Errealitatea, ordea, oso bestelakoa da. 1755eko azaroaren 1ean, 8.5 magnitudeko itsas azpiko “Lisboako lurrikara” bezala ezagututakoak, tsunami hilgarri bat sortu zuen. Tsunami hark Huelva eta Cadiz gogor kolpatu zituen. 1.000 pertsonak bizitzak galdu zituzten Ayamonten, iturri batzuen esanetan. Cadizen olatuek hiriko harresiak txikitu zituzten eta itsasoak hiria hiru aldiz kolpatu zuen, eta biktima asko eragin zituen. Conil suntsituta geratu zen, eta Sanlucar de

Barramedak, eta Jerez de la Fronterak biktimak eta kalteak jasan zituzten.

Lurrikaren Sare Nazionalako Juan Vicente Cantavellaren esanetan, izaera honetako tsunamiak ez dira gertaera bakanak Espainiako Estatuko kosta atlantikoan. Milaka urte lehenago izandako antzeko tsunamien arrastoak bilatu dituzte hainbat ikerketa geologikok. Horiek, dokumentu historikoetan agertzen ez diren arren, beraien arrastoa utzi dute hondartzetan eta itsasotik gertu dauden eremuetan, hala nola, itsas hondoan.

Bestalde, Mediterraneo itsasoan ere izan dira tsunamiak, Cantavellaren esanetan. Horiek Estatuaren hego-ekialdeko kostak eta Balear Uharteak kolpatu dituzte. Aljeriako kostatik gertu

eta Alboran itsasoan gertaturiko lurrikaren eraginez, Estatuko eremu horiek tsunami txikiak jasan dituzte. 1856, 1954, 1980 eta 2003an tsunami moderatuak izan ziren, aztarnen arabera. 2003ko tsunamia Aljeriako kostan izandako 6.8 magnitudeko lurrikara batek sortu zuen. Tsunamiak Balear Uharteak kolpatu zituen, metroko garaiera gainditzen zuten olatuekin, eta kalte material handiak eragin zituen portuetan amarratutako ontzietan, Mahonen bereziki.

Geografia Institutu Nazionalaren arabera, tsunamiak Espainiako Estatuko 36 kosta zatientzat arriskutsuak dira, baina arriskua guneguztietan ez da berdina. Estatuko Aldizkari Ofizialean argitaratu berri den “Itsasikaren

HAUXE BAI JENEROA!

ERREMATEA

SARA IBARGUREN

Kantuz

Kantuz sortu eta kantuz bizi nahi izaten dute batzuek. Eta hori ere pandemiaren ondorioz eten egin den zerbait izan da. Euskal Herriko Abesbatzen Elkarreak deituta, elkarretaratzea egin zuten Donostian, protokolo bat izanik ere, azarotik entseatu ez zutela salatu eta kantatzea segurua dela aldarrikatzeko. “Musikak motibazio bat ematen dizu, emozio batzuk sortzen dizkizu; eta orain pertsonari emozioak falta bazaizkio gusturago bizitzeko, horrek bizitza makaldu egiten du”, aitortu zidan koru zuzendari batek. Zenbaitek kanta goibelak dituzte maite; edo kantu batek zauria ireki diezazuke. Baina ez abesteak ere ireki diezazuke zauria. “Entseatzen ez dugunetik koruko jende gehiena ikusi ere ez dut egiten”, esan zidan nahigabe handiz. Eta askorentzat kantuan dago fortuna guztia eta kantu bat egiten die bizitako guztiari, uzten badiete behintzat. Beldurra ere sentitzen zuen. Abesbatza horretako jende gehienak 60 urte baino gehiago ditu eta txertoa jasotzeko momentua laster iristeko itxaropena zeukan: “Txertoa aurki jasoko dugula pentsatzen dut eta txertatzen bagaituzte, berehala eskatuko dut entseguak egiteko baimena”. Aurki txalo guztiak berriro ere kantuz eskertuko dituzuelakoan, ez utzi bizitza gehiago makaltzen. ■

Arriskuaren Aurreko Babes Zibileko Estatu Planaren” arabera, zazpi autonomia erkidego eta bi hiri autonomo daude “Lurrikara Sare Nazioneko itsasikara abisuentzako definituriko kosta eremuak” kategoriapean: Andaluzia da kosta eremu gehien dituen, 9 ditu guztira; ondoren, Kanariar Uharteak egongo lirake, 7 eremurekin; hirugarren tokian Galizia, 4 eremurekin; Katalunian, Valentziako Erkidegoan eta Balear Uharteetan 3 eremu daude; Asturiasen, 2; eta EAEn, Kantabrian, Murtzian, Ceutan eta Melillan, 1.

Arrisku gune nagusiak mendebaldeko kosta andaluziarrean eta Kanariar Uharteetan daude, 8 metroko garaiera gaindi dezaketen olatuak izan daitezke eta

bertan. Bi kasuetan altuerarik handienak Marqués de Pombal eta Horseshoe failetan gertaturiko tsunamiei loturik egongo lirake. Olatuak gutxi gorabehera 55 minutuan iritsiko lirake Andaluziako kostara eta ordubete baino geroago Kanariar Uharteetara. Kosta andaluziarreko eremuan magnitude txikiagoko tsunamiak izan daitezke, baina iritsiera denbora 30 minutukoa izango litzateke, gutxi gorabehera. Andaluziako kosta mediterraneoan altuerarik handienak eragin leitzakeen itsas azpiko lurrikara Hegoaldeko Alboran failan gertatuko litzateke eta 5 metroko garaierako olatuak eragingo lituzke Malagan eta Melillan. Olatuak 20 minutuan iritsiko lirake, gutxi gorabehera, kostara. ■

PUBLIZITATEA

Arrain eta mariskoak

Barazkiak eta aurrez prestatutako jakiak

7 MARES izoztuak

Zuloaga plaza, 1
tel. 943-86 23 09

diseinua inprimatzea

Alai 8. 20750 Zumaia (Gipuzkoa)
tel: 943-14 31 22 ■ fax: 943-14 31 20
a3@a3zumaia.com ■ www.a3zumaia.com

f t i

Agurtzane Okindegia

Erribera 2 • 943-86 21 52

AITA MARI

Jatetxea

☎ 679 10 31 67
aitamarijatefexa@gmail.com
Juan de Zigarán 1 behea • 20750 Zumaia

AIZPURUA

LIBRURU DENDA

Aita-Mari auzategia, 17
tel. 943-86 15 69

AL-ANON

Alkoholiko senide eta lagunen elkarteak

Tel. 650 26 59 63

Ordutegia: asteazkenetan, 20:00-22:00
larunbatetan, 19:00-21:00

ALBERDI

dekorazioa

- Eskaiola
- Pladur-a

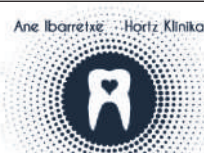
☎ 696 72 61 88
943-14 32 61

Amama

Taberna

tel. 943-57 46 51
amamataverna@gmail.com
Ortega y Gasset kalea 4, Zumaia (Gipuzkoa)

Ane Ibarretxe - Hariz Klinika

Ardantzabide, 3 behea • Zumaia

☎ 943-54 35 70 • ☎ 688 73 38 56

Ardantzabide

ALTZARIAK-AROTEGIA

www.ardantzabide.com

Denda: Txomin Agirre, 4
Tel.: 943-86 25 32

Arotzategia: Santiago, 40
Tel.: 943-86 16 31

ARDANTZABIDE

TABERNA

Ardantzabide, 12
943-57 22 47

OKINDEGIA

Arkupe

Nausti, 2 • tel. 943-86 15 21
ZUMAIA

OGI-EDER

ATARI

TABERNA

Pintxo bereziak eta olagarro-xopa

Ardantzabide, 16 • Tel. 943-50 91 69

Bosch Service

Bosch Car Service

Autos Zumaia

Gasolina injezioa
Diesel injezioa
Elektrizitatea/Elektronika
Piztea

Balaztak, ABS, ESP
Mantentze mekanika
Motorraren mekanika
Hozte sistemak

Urola plaza 3-5
autoszumaia@bosch-bcs.com

Tel. 943-86 14 85

AXA

943-53 03 97
688 71 26 21

Kantauri 2, behea
aseguruak.zumaia@agencia.axa.es

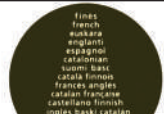

bai bidea

Taberna • Jatetxea
Bar • Restaurante

943-86 02 75
697 81 24 92
batzokizumaia@gmail.com
Eusebio Gurrutxaga plaza, 6
Zumaia (Gipuzkoa)

f t i

BAKUN

ITZULPEN ETA ARGITALPEN ZERBITZUAK S.L.

San Isidro, 25
20749 Arroa

tel./faxa 943-14 83 06
bakun@euskainet.net

Basadi albaitaritza

Albaitaria Inaki Garmendia

Basadi, 7, behea • tel. 943-14 33 10
veterinaria@basadidivinet.com
www.basadidivinet.com

Goloz: 11-13 / Armatulok: 16-19:30 / Askelehen golozan eta larunbatetan itxia

Larrialdietarako: 605 72 87 07 Eltxez etxeko zerbitzua

Musika garaikidean freskotasuna bilatzen

Maria Zubimendi akordeoi jotzaileari erantzunak arin datozkio, baina zuzena eta argia da bere hitzetan. Zukan hirukotearen partaidea da, eta haren hitzetan, hori da musikarekin lotutako bere proiektu nagusia. Bere musika ibilbideaz, abangoardiako musikaz zein prekarietateaz aritu da, besteak beste, *Baleikarekin*.

Testua: **Maria Maya Manterola**. Argazkiak: **Arnaitz Rubio Aprea**.

Gaztea da Zubimendi, 27 urte besterik ez ditu, baina ibilbide luzea du musikaren munduan. Urte horietan guztietan esperientzia pilatu du lehiaketetan eta eszenatokian, baina baita irakaspenak ere. Sei urte zituenean zabaldu zen Musika Eskola Zumaian, baina hiru urte zituela Azpeitira eraman zuen amak: “Negarrez joan nintzen, eta amak esan zidan ‘Maria, ni banoa’. Sofiak musika jarri zuenean [Sofia Oria zen Azpeitiko eskolako irakaslea Zumaia etorri aurretik], gustura geratu nintzen bertan”. Zubimendik aitortu du umetatik datorkiola musikarekiko zaletasuna. “Hemen, festetan, txaranga kalean bazezilen edo talde baten kontzertua bazegoen, han egon behar nuen. Abestu ere egiten nuen etxean”, azaldu du.

Akordeioa “bere bizitzako zati garrantzitsu bat” da orain, baina “kasualitatez” hautatu zuen instrumentua. Zeharkako txirula edo akordeioa ziren Zubimendik begiz jota zituen instrumentuak, “nahiz eta elkarren artean zerikusirik ez izan”. “Instrumentuen erronda bat egiten zuten Musika Eskolan, eta hor erabaki nuen”, azaldu du.

Geroago, 9 urte zituela, Carlos Iturralde eta Miren Iñargaren Irungo akademiara eraman zuten gurasoek. Sofia Oria irakaslea Zumaian zebilen orduan lanean, eta hark proposatu zien akademia Zubimendiren gurasoei. “Ez zuten hain haur txikiekin lan egiten, baina hartu egin ninduten”, dio akordeoi jotzaileak. Gogoan du “pozik” joaten zela ostiralero Irunera, eta herrira itzultzen zela

klaseak jaso eta gero, euskal dantzetako ikastarora.

Akordeoia beti izan da harentzat “folkloreari lotutako instrumentu bat”, baina *Axuri beltza* edota Realaren ereserkia jotzetik pieza klasikoagoak eta garaikideagoak jotzerainoko saltoa egin zuen Zubimendik Irunen. “Irakaslea [Iñarga] nahiko zuzena zen, eta gainera, maila profesionaleko jendearekin ohituta zegoen. Salto handia izan zen maila aldetik ere. Orduan hasi nintzen ikasten”, dio.

Baina, duela urte batzuetako Mariari begira jarri, eta sakrifizioaren izenean alboratutako gauza horiek guztiak ere hizketagai izan ditu. Arrasateko Akordeoi Lehiaketan sari ugari eskuratutakoa da Zubimendi, eta garai hura intentsoa izan zela du gogoan: “Lehiaketetara joatea pedagogikoki interesgarria izan daiteke puntu batera arte. Hobeto prestatu dezakezu errepertorio bat. Ikasketa prozesua intentsoagoa izan

daiteke horrela. Gainera, ni Arrasatera joaten nintzen abenduan, baina Galiziara otsailean, Kataluniara maiatzetan... Bat bukatu eta bestea hasi”. Eszenan esperientzia izateko balio izan zion horrek Zubimendiri, “baina presiopean”. “Lehiaketak ondo joaten ziren eta beti lortzen nuen ordainsaria, baina nerabezaroan gogorra izan zen. Beste gauza batzuk albo batera utzi behar dituzu: lagunekin egotea, denbora librea... hor gehiago izorratzen zaitu”, aitortu nahi izan du.

Zubimendik gaineratu du seme-alabak izango balitu, haiek beste nerabezaro bat izatea gustatuko litzaioke. “Utziko nieke nahiko balute, baina ni ez naiz saiatuko ama bezala nire seme-alabak hori egin dezaten. Alde batetik, ordainsari asko eskura ditzakezu eta esperientzia asko biltzen dituzu; baina gauza asko uzten dituzu sakrifizioaren izenean. Nire dudak dauzkat ea 12-16 urte bitartean sakrifizio horiek egin behar dituzun, edo gero etorri behar duten. Gerora, denok dakigu sakrifikatzen, helduagoa zara, eta erabaki dezakezu. Baina adin horretan ez duzu hainbeste aukeratzen. Gero hausnartzen duzu horri buruz”.

Lehenengo bizitza, gero lana

Bere ikasketen norabidea hautatzeko unea iritsi zitzaionean ez zuen zalantzarik egin, ordea. “Hainbeste denbora eskaini nionez horri,

argi nuen horrek izan behar zuela nire bizitza eta nire lana". Musikene goi mailako musika ikastegian hasi zen orduan: "Zortzi ordu sartzen nituen egunean instrumentuarekin, eta klase teorikoak ere izaten nituen. Lehenengo urteetan goizeko zazpitan hasi eta gauerdian amaitzen genuen. Nik orain ezingo nuke hori egin. Orduan galdetuko bazenit zer den akordeoia, esango nuke dena zela". Gaur egun, ideia erromantikotzat dauka hori. Haren hitzetan, musikariek askotan diote ezin duela musikari batek bere instrumenturik gabe bizi, baina zalantzak ditu horretan.

"Garrantzitsua izan daiteke, baina lan bat da. Nik orain ez dakit nire bizitza nora joango den, baina baldintzek esaten badute ez dagoela akordeoiarentzat lekurik, bada, ez da egongo", azaldu du argi. "Nik uste dut lehenengo nire bizitza dagoela, eta gero lana", dio.

Idea erromantiko horien atzean ezkututzen den prekarietateaz ere mintzo da Zubimendi. "Oraintxe ez zait inor burura etortzen jotzetik bakarrik bizi dena. Arrazoi nagusietako bat prekarietatea da, zalantzarik gabe. Prekarietatea eta lan mota. Jotzetik bizitzeko, egunean 12 ordu ikasten egon beharko zenuke, eta egunero kontzertuak ematen. Hori musikari batentzat ez da posible", azaldu du.

Zubimendiren hitzetan, kontzertu baterako musikariak jarritako *cacheak* ez ditu kontzertua prestatzeko emandako ordu guztiak estaltzen. Eta horri irregularitasunak gehitu behar zaizkio: "Pandemia etorri da, eta gauza jakina da musikariok nola gauden.

**"HAINBESTE DENBORA
ESKAINI NIONEZ, ARG
NUEN HORREK IZAN
BEHAR ZUELA NIRE
BIZITZA ETA LANA"**

**"PROZESU BAT DA:
MOBILA ITZALI,
ESZENATOKIRAKO
JANTZI ETA
PRESTATU..."**

Ez badaukazu jarduerarik, ez dago soldatarik. Nire ametsetakoa bat da interpretaziotik bizitzea. Baina asko falta da horretara iristeko, argi urteetara gaude”.

Frantziako Gobernuak musikarien lana duintzeko duen tresna bat aipatu du akordeoi jotzaileak. *Intermittence* sisteman datza: “Kalkula dezakezu urtean zenbat diru sarrera izango dituzun, eta Estatuak laguntza bat ematen dizu soldata hori urtean zehar modu erregular batean banatu ahal izateko. Hemen ez daukagu horrelako ezer. Eta, gainera, azkenaldian ateratu dituzten laguntzak oso urruti daude errealtatetik”.

Zubimendik bere kasua mahaigaineratu du: “Ni autonomoa naiz: musikaria izateaz gain, kultur kudeaketan egiten dut lan, eta, beraz, nire soldataren zati bat Administrazioetik dator. Laguntzak jaso ahal izateko, zure soldataren % 70 jaso behar duzu kultur jardueratik. Eta ni ez naiz sartzen. Musikari txikiak ez gara sartzen”. Zubimendik gaineratu du ez duela argi kargu garrantzitsuetan dagoen jendeak errealtatea ezagutzen duen eta hori aldatzeko ahalmenik duen.

Zure momentua

Zubimendi instrumentua jotzen ari denean beste nonbait dagoela dirudi. Ondo sentiarazten du akordeoia jotzeak, eta duela urte batzuetatik urduritasunari aurre egiten ikasi du: “‘Hau egiten dut, nire lana ondo dago prestatuta, eta disfrutatzen ari naiz’. Hori izaten dut buruan. Denok daukagu errealtate bat eta errutina bat, baina momentu horretan ez zara ari horretan pentsatzen. Zuk gozatzeko eta publikoa gozarazteko momentua da. Prozesu bat da: mobila itzali, eszenatokitik jantzi eta prestatu...”.

Akordeoi jotzaileak, baina, gogorarazi nahi izan du musikaria izatearen zati bat besterik ez dela interpretazioarena. Zukan hirukotea da Zubimendirentzat musikarekin lotutako bere proiektu nagusia. Gorka Catediano eta Ion Ansorenarekin batera aritzen da taldean. Musikenen ikasten ari zirela sortu zen: “Zuzendaritzatik esan ziguten Bernaola Gasteizko jaialditik kolaborazio bat egin nahi zutela Musikenerekin eta ea joko genuen. Garai hartan akordeoiaren, txistuaren eta perkusioaren arteko obra bakarra zegoen”, dio. Gaur-gaurkoz, hiru instrumentu horiek interpretatzeko 30 pieza inguru sortu dizkiete konpositoreek enkarguz.

Hirukotea “oso momentu onean” dago, Zubimendiren hitzetan. “Gure proposamena ez da oso komertziala, baina maila nazionalen dago zirkuitu bat jaialdi garaikideena, eta horrek mugimendu handia sortu du. Azken bi urteak oso onak izan dira, hilero ditugu kontzertuak Espainiako zenbait lekutan”, dio. “Ez behar lukeen bezainbeste”, baina gainerako musika estiloek baino babes instituzional handiagoa dutela uste du Zubimendik. Dirulaguntzetan murrizketak nabaritu arren, mugimenduan mantendu ahal izan dute beren jarduerak.

Musika garaikidea naturala dela transmititzen saiatzen dira ikus-entzuleei: “Freskura bilatzen saiatzen gara. Badakigu egiten duguna ez dela gauza komertzial bat, baina publiko orokorrari gerturatzen saiatzen gara”. Zubimendirentzat garrantzitsua da azaltzea artea gustatzeko ez dagoela ulertu beharrik. “Nire amak

askotan musika garaikidea jartzen du. Nik ere ez nuke hori egingo, baina berari gustatzen zaio, ohitura duelako musika hori kontsumitzeko. Naturala bihurtu da, nahiz eta musikaz ez jakin”, jarri du adibidea.

“Ez dugu ahaztu behar gaur egun lehengo musika jotzen dela. Ez ditugu ahaztu behar izen handi horiek, baina kontuan izan behar da programatzeko orduan gaur egungo musikarien lana ere. Azken finean, artea da”, gaineratu du.

Datozen hilabeteotan kontzertuak emango dituzte Espainiako hiriburuetan, eta azaroan etenaldia egingo dute, 2022ko martxoan edo apirilean grabatuko duten bigarren diskoa prestatzeko. 2019an grabatu zuten lehenbizikoa, eta ordutik “obren produkzio handia” egin dutela azaldu du Zubimendik: “Musika oso efimeroa da, eta ez bazoaz tarteka grabatzen, galdu egiten da. Momentua dela ikusi dugu. Grabatuko dugu IBS Classical diskografikarekin, Espainiako diskografia potenteenetako bat. Beraiek eskatu ziguten, interesa zutela esan ziguten, eta oso pozik gaude”.

Oraindik ez dute bigarren diskoaren argitalpen data zehatzik, baina dena ondo bidean, datorren urtearen amaieran entzun ahal izango dira Zukanek azken bi urteetan egindako lanaren fruituak. ■■■

MAIATZAK 31 TIK EKAINAK 18 RA

AURREMATRIKULA

ERDI MAILA

- ADMINISTRAZIO KUDEAKETA
- MAKINERIAREN ELEKTROMEKANIKA
- IBILGAILUEN ELEKTROMEKANIKA
- MEDEKOTASUN EGOERAN DAUDEN PERTSONEI ARRETA
- SOLDADURA ETA GALDARAGINTZA
- ERIZAITZAREN LAGUNTZA
- KARROZERIA

Meka
Lanbide Eskola

GOI MAILA

- ADMINISTRAZIO ETA FINANTZAK
- AUTOMOZIOA
- HAUR-HEZKUNTZA
- METAL ERAIKUNTZAK
- GIZARTERATZEA (ESKAINITZA PARTZIALA)
- DIETETIKA (BERRIA)
- GENERO BEREINTASUNA SUSTATZEA (BERRIA)

ESPEZIALIZAZIO KURTSOA

IBILGAILU HIBRIDO ETA ELEKTRIKOEN MANTENUA (BERRIA)

Tf: 943.74.80.19
bulegoa@meka-elgoibar.eu
www.meka-elgoibar.net

Ezenarro Eraikuntza
Arregitorre kalea, 2
20870 Elgoibar
(Gipuzkoa)

Albitzuri eraikuntza
Albitzuri Pol. 24
20870 Elgoibar
(Gipuzkoa)

Fp
LANBIDE HEZKETA

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

"Eliteko kirolari diren lagunak gara eta ongi ulertzen dugu elkarren egoera"

KAULDI ODRIOZOLA, ANDER TORRIKO ETA PERU NOLASKOAIN KIROLARIAK

Nekez ahaztuko dute 2021a Kauldi Odriozolak, Ander Torrikok eta Peru Nolaskoainek. Pandemiak harmaila hutsekin lehiatzera behartu ditu, eta, halabeharrik, batera lesionatzera. Azken hilabeteotan egin dizkieten ebakuntzen ondoren, hirurak osatze prozesuan dira datorren denboraldi hasierara garaiz iristeko.

Testua: **Jabi Gonzalez Toston**. Argazkiak: **Arnaitz Rubio Aprea**.

Peru izan zen min hartzen lehena. Coruñaiko Deportivon utzita jokatzen ari zela lesionatu zen eskuin orkatilan iazko ekainean. Ordutik, gorabehera etengabeak izan ditu. Hainbat tratamendurekin osatzen saiatu, eta guztiek huts egin ondoren, apirilean ebakuntza egin zioten.

Kauldik ere orkatilan du lesioa. Ezkerrekoan. Otsailean hartu zuen min, eta bi astetan berriro jokatzen ari zen, baina minez aritu zen. Hiru aldiz osatu eta berriz minez jarraitu ondoren, maiatzean ebakuntza egin zioten.

Ander da beranduen lesionatu dena, eta aldi berean, ebakuntza gelatik pasatzen lehena. Belauneko lotailu gurutzatua hautsi zuen martxoan amaieran, eta berehala egin zioten ebakuntza.

Ez da zuen kirol ibilbidean lesionatzen zareten lehen aldia, baina bai profesional zaretenetik izan duzuen luzeena. Nola daramazue?

Kauldi Odriozola: Pazientziaz hartzen ari naiz. Osatzeko bi hilabete inguru beharko ditudala esan didate, eta presaka ibili gabe, errekupeazioari lehentasuna ematea da garrantzitsuena ahalik eta baldintza egokienetan bueltatu nadin.

Ander Torriko: Kirolari ororen amesgaiztoa da belauneko lotailu gurutzatua haustea. Lesiorik larrienetako bat da eta azterketa medikuaren emaitza izan aurretik jada espero nuen, baina kolpe gogorra izan zen animo aldetik. Orain baikorra izaten ahalegintzen ari naiz.

Peru Nolaskoain: Bi orkatilek lanak eman dizkidate beti, baina normalean aste erdian sendatu ditudan bihurritu txikiak izan dira. Oraingoa okertuz joan den lesioa da. Iaz jauzi batean gaizki erori eta min hartu nuenean, banekien zerbait larria nuela medikuek bihurritu gogor bat baino ez zela esan zidaten arren. Ia 10 hilabete igaro dira operatu nauten arte. Bitarte horretan oso momentu txarrak pasa ditut, esnatu eta ohetik jaikitzerakoan zapaltze hutsak sekulako mina egiten zidan. Gainera, ziur nago, minez entrenatzen eta partidaren bat edo beste jokatu izanak lesioa larriagotu egin duela. Orain lasaia nago.

Itzuleran pentsatzea da halako etenaldi luzeen alde gogorrena?

KO: Hobe da horretan ez pentsatzea. Nire kasuan, operatu egingo nindutela eta hiru hilabete inguru geldirik pasa beharko nituela esan zidatenean,

berehala mentalizatu nintzen. Ondo errekuuperatzea da orain buruan izan beharreko kezka bakarra.

PN: Itzulerara bera ere lasaitasunez hartu behar da, askotan geldirik egotea baino gogorragoa da eta. Gosez zaude eta ahal duzuna baino gehiago eman nahi duzu, zure taldekideen parean zaudela erakusteko. Hori ezinezkoa da, ordea. Ondo errekuuperatu eta lesioa gaindituta izan arren, erritmoa eta indarra falta zaizkizu.

AT: Argi dago faktore psikologikoak sekulako garrantzia duela. Egun guztiak ez dira berdinak, batzuetan pozik zaude ongi osatzen ari zarela pentsatzen duzulako, hobeto sentitzen zara eta mina arindu zaizu, baina biharamunean sekulako mina izan dezakezu. Animoan eragin handia du horrek. Errekuperazio lana bakarkakoa da gainera. Egia da, min hartu eta ebakuntza egiten dizuten egunean, taldekide guztiak gerturatzen zaizkizula zure egoeraz galdetu eta animoak emateko, baina hortik aurrera, beraiek euren egunerokoarekin jarraitzen dute, eta zure lana ondoosatzea da haiekin itzuli ahal izateko.

KO: Talde dinamikatik kanpo sentitzen zara, bai. Taldeak irabazten badu poztzen zara, noski, baina

ez duzu berdin ospatzen. Ez duzu sentitzen garaipena zurea denik. Dena den, behin lesionatuta, garai onena egokitu zaigula uste dut. Denboraldi arraroa izan da zalerik gabe harmailetan. Beraz, partidak jokatzeko aukera galdu behar badut, nik nahiago aurten galdu. **Lehiatik aldenduta zaudenean, zelai edo kantxatik kanpo, barruan baino gehiago sufritzen dela ere esaten da. Egia al da?**

PN: Kirol talde bateko kidea zarenean beti nahi duzu lagundu, zure alea jarri, eta jokatu ezin duzunean multzotik kanpo zaudela sentitzen duzu. Nire kasuan, denetik bizi izan dut azken urtean. Deportivorekin, Bigarren B mailara jaistea, eta Athleticekin, alde batetik, Superkopa irabaztea, eta bestetik, Errege Kopako bi finalak galtzea.

Esan dezaket porrotean ardura handiagoa sentitu dudala garaipenean baino. Deportivoren kasuan, batez ere. Denboraldiko azken txanpan hartu nuen min, eta azken partidak ezin izan nituen jokatu. Hona etorri nintzen osatzera eta oportetara joan nintzela leporatu zidaten. Min handia egin zidan horrek, ni ere jaitsieraren arduradun sentitzen nintzelako.

Kauldi Odriozola Bidasoako jokalaria.

TORRIKO: "EGUNETIK EGUNERA ASKO ALDA DAITEKE ZURE EGOERA. GAUR MINIK EZ DUZU; BIHAR SEKULAKOA"

ODRIOZOLA: "LESIONATUTA ZAUDENEAN, TALDE DINAMIKATIK KANPO ZAUDE, BAKARRIK"

NOLASKOAIN: "LESIOAREKIN, SASOIAN EGOTEAK DUEN GARRANTZIAZ JABETU GARA"

Athleticekin Superkopa irabazterakoan, bestalde, egia da egunerokoaren parte nintzela taldekideekin entrenatzen jarraitzen nuelako, baina ez nuen meriturik egin titulu hori nire palmaresean agertzeko.

Lagun minak zarete hirurak eta batera egokitu zaizkizue epe luzeko lesioak. Estutu egin da zuen harremana?

AT: Ez dakit patuaren kontua izango ote den, baina halako ustekabe xelebreak gertatzen dira tarteka eta hirurok gaude lesionatuta. Inork baino hobeto ulertzen dugu elkarren egoera eta horregatik, Kauldik eta Peruk eman didaten babesa funtsezkoa izan da.

PN: Hirurak gara goi mailako kirolariak eta badakigu besteak zer sentitzen duen momentu

oro. Horregatik, nik badakit egun txarretan beraiegana jo dezakedala. Gurasoek edo beste lagun batzuk baino hobeto ulertuko naute.

KO: Nik gaineratuko nuke gehienetan kirola ez den beste zerbaiten inguruan hitz egin nahi izaten dugula. Hirurok deskonektatzeko beharra izaten dugu, eta hortaz jakitun, askotan ez diogu lesioaz galdetzen elkarri. Kalean ezagunen batekin aurkitzerakoan, beti galdetzen dizute zer moduz zauden.

Eskertzen duzu, noski, baina guztiei ematen diezu erantzun

bera eta azkenerako nekatuta amaitzen duzu. Peruk eta Anderrek lesioaz ahazten laguntzen didate.

Ditxosozko Covid19a ere pasa duzue hirurek. Hura ez zitzaizuen batera tokatu.

KO: Hirurok pasa dugu, bai. Ni izan nintzen lehengoa. Espainiako selekzioarekin aritu ondoren eman nuen positibo, itzuleran. Joan aurretik, entrenamendutik etxera eta etxetik entrenamendura ibili nintzen lagunekin apenas elkartu gabe kutsatzea ekiditeko. Urria amaiera zen eta Zumaian birusa nahiko hedatuta zegoen garai hartan. Selekzioaren deia jasota, ez nuen nahi galdu joateko aukera. Behin selekziotik itzulita, kide batek positibo eman zuela jakinarazi zidaten, eta egin nuen badaezpada. Harekin apenas egon nintzen eta ez nuen inondik espero positibo ematea. Gaixoaldia ondo pasa nuen, egia esan. Etxetik atera nintzen egunean bertan Leongo Ademarren aurka jokatu nuen. Hasieran 5 minutu jokatu nituela esan zidaten, baina 50 izan ziren azkenerako.

AT: Nire kasuan, ligako lehen itzulian kutsatzea ekidin genuen taldekide guztiok, baina urtarrilean 12 edo 13 kutsatu ginen batera. Orduan liga etenda zegoen munduko txapelketa jokoa zelako; beraz, birusak ez zigen momentu txarrean harrapatu. Jokatu genuen lehen partida Bartzelonaren aurka izan zen. Horretan ere zorteko, zeren aldeztu aurretik badakizu partida hori galduko duzula. Okerragoa zitekeen aurkari zuzen baten aurka jokatu behar izan bagenu. Birusari berari dagokionez, lehen bi egunak pasa nituen ahulen. Entrenamenduetara itzultitakoan,

ez nengoen lehengo egoera fisikoan, hilabete inguru pasa nuen birika aldetik justu samar.

PN: Ni izan nintzen kutsatzen azkena, eta oraindik nekea antzematen dut askotan.

Dastamena eta usaimena galdu nituen, baina, zorionez, berehala berreskuratu nituen. Etxean konfinatuta egon nintzenean bete nituen ebakuntza egin aurretik orkatila errekuiperatzeko jarritako epeak; beraz, ordurako banekien zer etorriko zitzaidan ondoren.

Denboraldi aurea COVID-19arekin egin zenuen; aspaldian ez zenuten hainbeste denbora librerik izango. Zerekin entretenitzen zarete?

AT: Guztiz kontrakoa da. Orain lehen baino denbora libre gutxiago dugu. Gurasoek ere esan zidaten orain ikasketei tartea eskaintzeko aprobetxatu behar nuela, baina entrenamendu arruntei baino ordu gehiago eskaini behar dizkiogu errehabilitazioari. Fisioan denbora asko pasatzen dut eta igerilekuan ere bai. Gainera, lesioak gerritik beherakoak dira eta goialdea lantzen jarraitu behar dugu.

PN: Ni ere antzera nabil, asteazken batean egin zidaten ebakuntza eta astelehenean Lezaman nintzen errekuiperazio lanekin hasteko.

KO: Nire kasuan, operatu osteko lehen bi asteetan Tolosara joaten nintzen fisiora, baina

Ander Torriko Anaitasunako jokalaria.

gainerakoan, etxetik ez ateratzeko eta hanka altueran mantentzeko esan zidaten. Orduan izan nuen ikasketei eskaintzeko denbora gehien. Lesioak azterketak hobeto prestatzeko aukera eman dit behintzat.

2021a urte garrantzitsua izan da oraindik luze joko duen zuen kirol ibilbidean. Zer ikasi duzue?

AT: Argi dago orain arte egin ditugun denboraldi guztiekin alderatuta, aurtengoa berezia izan dela. Pandemiarengatik hasteko, harmailetan zalerik ez izatea, asteburuan ezin lehiatzea talde aurkarian positibo eman duten jokalaria daudelako... Lesioagatik ere berezia izan da, noski. Nik uste indartsuago aterako garela hirurok, buru aldetik batez ere, eta prestatuago egongo garela etorriko diren hurrengo lesio eta garai gogorretarako.

Zeren, ziur nago iritsiko zaizkigula.

KO: Nik uste dut ikasi dugula ongi geunden momentuei balio handiagoa ematen. Partida txarrak izan ditugunean, haserre amaitu dugu, gaizki sentitu gara, eta orain, okerrago egon gaitezkeela ikusi dugu.

PN: Niri ere horretan lagundu dit bai pandemiak bai lesioak ere. Momentu onak gehiago estimatzen. Adibide sinple bat: kalean musukoa jartzera ohitu gara, baina guztiok nahiko genuke gabe ibili. Lesioarekin, sasoiaren egoteak duen garrantziaz jabetu gara. ■■■

Peru Nolaskoain Athleticeko jokalaria.

Bizitza kolore eta usainen artean

Lourdes Osa, lore saltzailea

Lourdes Osak mende laurdena darama, modu batera edo bestera, loreak eta landareak saltzen. Basusta baserria bizitzaz bete duen hirugarren belaunaldikoa da Osa, eta izen berdina daraman loradendan egiten du lan gaur egun.

Testua: **Dorleta Agiriano Lai**. Marrazkia: **Irene Irureta eta Karmele Gorroño**.

Niretzat lore saltzailearen lana ez da kanpotik etorri den zerbait. Lan horretan hezi naiz, eta betidanik landu dut mundu hori", hausnartu du Lourdes Osak (Zumaia, 1973). Badira 25 urte ofizio horretan buru-belarri hasi zela, baina horren aurretik ere bere-berea zuen loreak eta landareak hazi eta han-hemenka saltzeko lana. Osaren eta haren ahizparen gurasoek ekin zioten Basusta baserrian zenbait lore landatu eta gero azoketan saltzeari.

"Hiru gizaldi izan gara baserrian", dio Osak. Haren aitona-amonak izan ziren Basusta etxe eta ogibide bilakatu zuten aurreneko belaunaldia; animaliekin eta barazkiekin aritzen ziren haiek lanean. Osak azaldu duenez, haren gurasoek hartu zuten aitona-amonen lekukoa, eta animaliekin eta barazkiekin aritzeaz gain, zenbait lore landatzen eta hazten hazi ziren. Hori baserriko baratzeetan egin zuten lehenengo, eta aurrerago, mintegiak ere egokitu zituzten horretarako. Hortaz, urrats bat egin eta salmentara jo zuten etxekoek, baserriko lana eta ereindakoen salmenta "tartekatuta".

Basustan hazi den hirugarren belaunaldiaren parte da Osa, eta gogoan du baserrian bizitako aldaketa une hori: "Azoketara joaten ginen loreak saltzera; herri batera joaten ginen asteko egun bakoitzean". Argitu du, baina, berak nahiz ahizpak seme-alabak izan ahala, "azoketako mundu hori utzi" zutela "pixkanaka", eta beste urrats bat egin zutela: "Basusta loradenda" ireki

zuten Zumaian, baserria bezalaxe izendatuta, eta aurretik baserriko baratzeekin eta mintegiekin egin modura, denda hamaika koloredun eta usaindun lorez eta landarez beteta.

Duela ia 21 urte jarri zuten martxan loradenda, eta Osaren esanetan, "guztiz aldatu" da haien "lan egiteko modua". Dagoeneko ez dituzte loreak eta landareak baserrian hazten, eta salmentan soilik jarduten dute gaur egun, produktuak kanpoan eskatuta eta kanpotik ekarrita. Landareei dagokienez, "oso garai zehatzetan", "Kataluniatik, Andaluziatik edo Galiziatik" ekarri ohi dituzte hona, Osak adierazi duenez. Dena den, urte osoan zehar "Belgikan edota Holandan" aurkitu ohi dira hornitzaile nagusiak. Lore moztuen kasuan, zumaiarraren arabera, "hemen badaude hornitzaileak", baina "Holandatik, Kolonbiatik nahiz Ekuadorretik" bideratzen dira salgaietako asko.

Lan egiteko eta hornitzeko modua aldatzearekin batera, beraz, loradendetan ikus eta topa daitekeena ere aldatu da. "Ahizpa eta biok saltsa honetan hasi ginenean, toki batean edo bestean landatzen eta saltzen ziren loreak eta landareak berdintsuak izaten ziren ia beti", oroitu du Osak: "Lehen baserrian hazten zena soilik saltzen zen, eta, hortaz, gehienez dozena erdi bat gauza landatzen ziren kopuru handietan. Horiek eramaten ziren azoketara".

Ohikoak izaten ziren loreen artean aipatu ditu krabelinak, arrosak, gladioloak, liriok eta, zenbaitetan, margaritak udan; eta ohiko

irrimarra

landareen artean, geranioak, baltsaminak eta petuniak. "Aukera ez zen zabala, baina kopurua bai", nabarmendu du: "Aukera aldetik, gaur egungoak ez du zerikusirik lehengoarekin. Asko hedatu da lore hazkuntza, eta loradendetan gauza mordo egoten da orain. Eta ez soilik loreak eta landareak; apaintzeko osagarriak, ontziak, haziak, lorezaintzari lotutako elementuak eta abar ere izaten dira". Osaren iritziz, gaur egun "askoz ere zabalagoa da loradendetan eduki beharreko aukera", eta horri erantzun eta egokitu beharrak zailtzen du lore eta landare horiek guztiak "etxean landatzeko eta hazteko" aukera.

Esaterako, azaldu du "lehen etxean erein ohi ziren landareak kanpoaldean jartzekoak" izaten zirela, "balkoietan edo terrazetan jartzekoak"; "horretaz gain", ordea, gaur egun "garrantzi handia" du "barruak", adibidez, "etxeko barrualdearen edo bulegoen apainketak". Loradendetan ere aldaketa horren eskutik agertu dira barruan jartzeko landareak, besteak beste, orkideak eta anturiumak; eta Osak xehatu duenez, landare horiek "kanpotik datoz; hemen ez dira inoiz landatu".

Dendan saltzen dituzten lore eta landare horiek gaur egun etxean ez landatu arren, eguraldiak eta urteko sasoiek jarraitzen dute eragin zuzena izaten haien martxan, noski. Udaberriko kanpaina izaten da loradendetako jarduna gehien ardatzen duen garaia, Osaren arabera, hilabete horietan "kanpoko guneak apaintzeko eta polit jartzeko aprobetxatzen baitu jendeak". Hori dela eta, "lan gehiago" izaten dute dendan sasoi horretan, eta kostan ekainera edo uztaile arte ere luza daiteke kanpaina.

Badira, udaberriaz gain, urtero "indartsuak" izan ohi diren beste hainbat une ere, egutegian gorritz markatuta daudenak. Esaterako, Santu Guztien Egunari egin dio azpimarra Osak: "Urri

osoa ematen dugu azaroaren 1erako prestaketa lanak egiten, hilerrietan loreak jar daitezen". Gabonetako oporraldian "purrustadaxo bat" egoten dela dio, "opariak eta apainketak" tarteko, baina azaroaren 1etik otsail erdira arte "oso hilabete lasaia" izaten direla azaldu du. Otsailak 14 dituenean, ordea, egoten da kanpaina handi bat: San Valentín. "Kanpaina polita izaten da egun horretakoa, egun bakarrekoa izan arren", dio. Horren ostean, Amaren Eguna ere azpimarratu du "udaberriko kanpainaren barruan". "Opari bezala nahiz norbere buruarentzat erosten dira loreak eta landareak egun horretan, maiatz inguruan". Bestalde, badute lan lerro edo zerbitzu iraunkor bat Basustan: ehorztetxeekin harremanetan eskaintzen dutena.

Osak luze darama urtez urte kanpaina horiek prestatzen, eta ondorioztatu du kanpaina guztiak ez direla berdinak urtero, aldakorrak izaten direlako zenbait faktoreren arabera. Aurretik aipatu modura, eguraldia da loradendako martxa

Lourdes Osa

- **Adina:** 47 urte.
- **Ikasketak:** enpresa diplomatura.
- **Lanbidea:** lore saltzailea.
- **Lore saltzailea ez banintz...** Asko gustatzen zait lanbide hau, eta ez nuke beste ezer izan nahi. Baina, izatekotan, jendearekin harreman zuzena izatea ahalbidetzen duen lanpostu bat aukeratuko nuke.
- **Lanetik ateratzean gogoko dut...** Etxera joatea, bapo afaltzea eta atsedean hartzea, eta lanik ez dudanean, lagunekin tertulian aritzea edo ibiltzea.

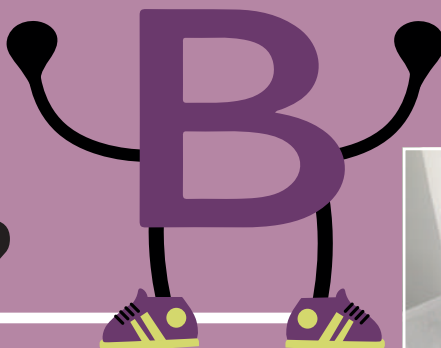
gehien baldintzatzen duen eragileetako bat. Gainera, urteen poderioz, zenbait kanpaina aldatu direla eta “hainbat ohitura galtzen joan” direla uste du Osak. Adibidez, San Valentín “lehen indartsuagoa” zela dio, baita Gabon garaia ere: “Lehen asko lantzen ziren Gabonetako apaingarriak, eta jendeak gogo handiz zaintzen zituen xehetasun horiek guztiak”. Gaur egun ere, hein batean, halaxe dela iritziz dio, baina “beste era batera bizi garela” eta horrek eragina izan duela gisa horretako ohituretan: “Orain asko bizi gara etxetik kanpo. Ohiturak aldatu egin dira”.

Hala ere, azken urtean egon da hori guztia astindu duen zerbait: pandemia. Osak gogora ekarri du iaz “udaberri bete-betean” itxi behar izan zutela loradenda, maiatz erdira arte. Horren ostean, ordea, sumatu zuen aldaketarik: “Etxea apaintzeko gogoz ikusten nuen jendea. Pandemia hasi zenetik askoz ere denbora gehiago eman behar izan dugu etxean, eta jendeak ardura hartu du etxea zaintzeko, apaintzeko, konpondu beharrekoak konpontzeko, eta abar”. Beraz, lore saltzaileak oroitzen du “lan asko” izan zutela iaz, itxiera orokorraren ondoren.

Eta etxeez hitz egiten hasita, litekeena da batek baino gehiagok lorez eta landarez beteta irudikatzea lore saltzaile baten etxea. baina Osak barre algara artean gogoratu du “errementariaren etxean zotza burruntzi” esaera. Baserrian bizi da eta geranioak, margaritak nahiz zuhaixkak ditu kanpoaldean, baina etxe barruari dagokionez, ez du ia landarerik. Espazio nahikoa dagoen lekuan, korridore inguruan, ez dago inolako argitasunik eta, hortaz, lore zuri artifizialak jarri zituen han. Horretaz gain, landare igokari bat besterik ez dauka etxe barruan, sukaldean.

Lore artifizialen inguruan, gainera, argi egin du gogoeta Osak: “Zergatik ez? Artifizialek badute pisua gaur egun. Lehen pentsaezina zen, baina gaur egun oso imitazio politak daude sintetikoan arloan. Leku zailetan edo leku berezietan; adibidez, argi gutxi dagoen tokietan, oso lan ona egin daiteke lore eta landare artifizialekin, eta itxura naturala izan dezakete”. Baserrian nahiz lore hazkuntzaren eta salmentaren gremioan etengabeko aldaketak bizi ostean, azpimarratu du “egokitzen” ikasi duela, eta garrantzitsua dela horri eustea. ■

NON DAGO BALEIKE?

Baleike pertsonaia aldizkariaren zein orrialdetan dagoen ezkutatuta aurkitu behar da, eta erantzuna *aldizkaria@baleike.eus* e-posta helbidera bidali ekainaren 21a baino lehen. **Saria:** Nardinek eskainitako produktu sorta. Baleikeko Komunikazio Taldean bazkide izatea da baldintza bakarra.

Aloña Otaegi
Baleikeko bazkidea da
Baleike pertsonaia aurkitu duena.

ZUMAIAR

bat gehiago

**BATU BALEIKEREN PROIEKTURA,
BATZEN GAITUENA GARA!**

Egin zure ekarpena: bazkide@ukt.eus - 943-81 38 41

Zer egin dezakegu haurtxoak bortizkeria erabiltzen duenean?

MIREIA CENTENO
PSIKOLOGOA

Ohikoa da haurrak, bere garapen prozesuan, bortizkeria erabiltzea. Besteei zuzendua izan daiteke, norbere buruari ere eraso diezaioke eta, beste batzuetan, objektuei zuzendua izaten da. Adina kontuan hartzea oso garrantzitsua da. Kasu honetan 18 hilabetetatik 4 urte bitarteko haurrez arituko gara. Desberdina da hilabeteak dituen haur batek jotzen duenean, askotan esploratzeko egiten duelako eta zergatia ezagutzeak asko laguntzen du.

Zergatik jotzen du haur batek?

Haur batek jotzen duenean, bere mina, bere desadostasuna adierazten ari da, modu desegokian, noski. Hizkuntzaren garapena atzeratzen denean jarrera bortitzak areagotu egiten dira, mina hitzez azaltzeko zailtasunak dituelako. Beste batzuetan erasotua sentitzen da, eta instintiboki erantzuten du. Haurrak beti izango du horrelako jarrerak erabiltzeko arrazoiaren bat, nahiz eta guk ez ulertu.

Zer egin dezakegu?

Lehenengo pausoa beti jarrera hau moztea izango da, eta jarrera hau erabiltzearen larritasuna adieraziko diogu.

- **Beste norbaiti min ematen dionean**, edo gu mintzen gaituenean, ekintza hori ezin

da onartu eta moztu egingo dugu. Beti poliki, eta maitasunez. Txikia denean, eskua aldunduko dugu, eskua heldu... jotzen edo min ematen ez jarraitzeko. Gero, min ematen duela esango diogu, behar den guztietan errepikatuz, adieraziko diogu ez dugula jarrera hori onartzen eta ez zaigula gustatzen.

Baina horrekin batera, bere aldamenean gaudela gogorarazi. Jarrera ez dugula onartzen, baina sentitzen duen hori bai. Ikusten dugula haserre, minduta edo beldur dagoela. Baina beste era batera espresatu behar duela, beti besteak errespetatuz.

• **Bere buruari min ematen**

dionean: jo, iletik tira, lurraren kontra edo paretaren kontra bere burua kolpekatzen duenean...

Ekintza hori gelditu behar dugu maitasunez, leun eta poliki. "Horrela min hartzen duzu, laztana. Eta zuk ez duzu hori merezi". Leku eroso batera mugitu gaitezke, ohe batera, adibidez; horrela,

HAUR BATEK JOTZEN DUENEAN, BERE MINA, BERE DESADOSTASUNA ADIERAZTEN ARI DA, MODU DESEGOKIAN

berriro lurrera botatzen badu bere burua, minik ez hartzeko.

Berriro bere sentimenduak ulertzen eta hitzak jartzen saiatuko gara.

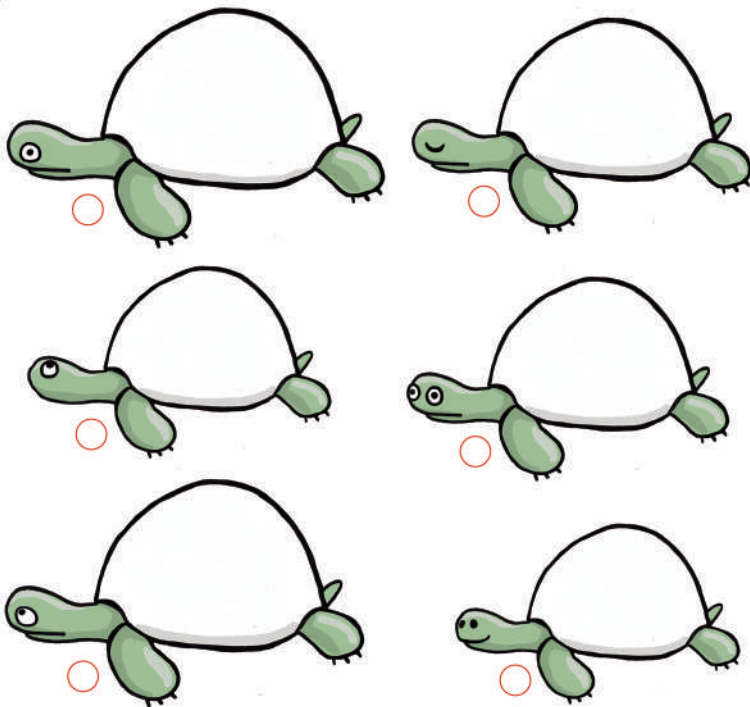
• **Gauzak, objektuak lurrera bota edo puskatzen**

dituenean. Hau ere ezin dugu onartu, objektu horiek ez direlako horrela erabiltzeko; beraz, beste zerbait bilatu beharko dugu. Norbaitek min har dezake edota objektu hori puskatu daiteke; beraz, hori ez dugu erabiliko; aldiz, lurraren aurka jaurti daitekeen beste zerbait erabil dezakezu.

Bere haserre onartuko dugu eta bere sentimenduak lagunduko eta akonpainatuko ditugu.

Kasu horietan guztietan, errekurso ezberdinak eskainiko dizkiogu bere haserre hori azaltzeko beste norbait mindu gabe. Gogoratu gu garela beraien eredu, eta guk geure emozioak azaltzeko dugun modua etengabe ari garela erakusten beraiei. Emozioei buruzko ipuinak irakurri eta emozio ezberdinak landu ditzakegu era berean, horiek ezagutzeko eta pixkanaka hitzen bidez adierazten ikasteko.

Garrantzitsua da hitzak erabiltzea, pixkanaka-pixkanaka haurrak ekintzak erabili beharrean hitzak erabil ditzan. ■

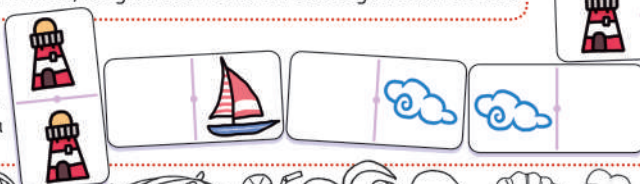
Ordena itzazu dortokak handitik txikira (handienari 1 zenbakia emanez, eta txikienari 6). Ondo-
ren dortoka guztien oskolak apainduko dituzu, honela: Lehenari edo handienari
laukiak marraztuko dizkiozu, bigarren handienari hexagonoak, hirugarrenari
erronboak, laugarrenari hirukiak, bosgarrenari biribilak eta seigarrenari uhinak.

Handitik txikira

DOMINOAN

Osatu lauki zuriak, honoko domino zati honek zentzua izan dezan.

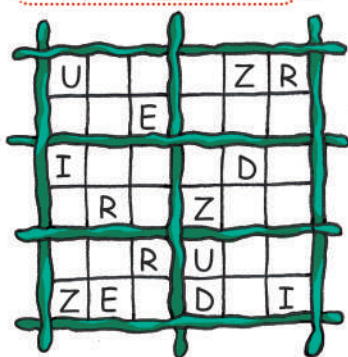
biLatu

Zenbat limoi-erdi ote daude koadro honetan? Beste zortzi elementu ere errepikatuta daude, bi aldiz ageri dira. Zeintzuk dira? Bide batez, margotu gustuko dituzun marrazkitxoak.

Gerezi garaia

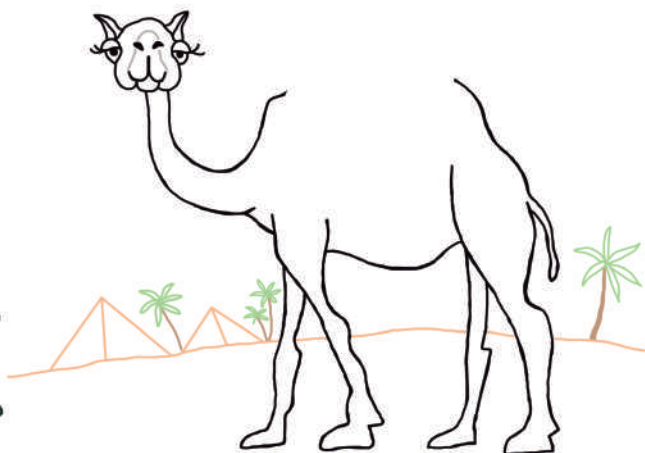
Aurki itzazu bi irudien artean dauden aldeak. Hamalika dira guztira.

Oporrak NON?

basamortuan, gameluaren gainean. Nor marraztuko duzu aldamenean? Lagunen bat? Txakurra? Kolore biziz margotu.

Marraztu zure burua uharte galdu honetan eta

Sudokua

Bete itzazu sudokua lau zuriak IZURDE hitza osatzen duten letra kontuan hartuta (I, Z, U, R, D eta E). Gogoratu hizki bakoitzak behin agertu behar duela zutabe, lerro eta area bakoitzeko.

Soluzioak ikusteko:
www.plazanbazan.eus/

COVID-19aren txertoa (II)

ROSA AZKUE

ZUMAIAKO ANBULATORIOKO MEDIKUA

Kolektiboen lehenespena Noiz jarriko didate txertoa?

Txertoak pixkanaka ari direnez heltzen, lehenetasun ordena ezarri da, biztanleria txertatzeko.

Zein dira txertaketa irizpideak? Noiz jakingo dut noiz den nire txanda?

Euskal herritarrek berriz erakutsi behar dute elkartasuna eta ulertu COVID-19aren aurrean lehendabizi babestu behar diren pertsonak kalteberenak eta kutsatzeko arriskurik handiena dutenak izan behar dutela. Txertaketa garatzeko, honako esteka honen irizpideei jarraitzen ari zaie, eta, betiere, dosien erabilgarritasunaren arabera: <https://www.euskadi.eus/grupos-y-criterios-vacunacion/web01-a3txerto/es/> "Funtsezko"-tzat jotzen den kolektibokoa naiz. Noiz jarriko didate txertoa?

Txertaketa estrategia etengabe ari da eguneratzen. Azken aldaketetan oinarrituta, funtsezko kolektiboak txertatu ondoren, biztanleria orokorrera igarotzea lehenesten da. Izan ere, une honetan adina da lehenetasun irizpide.

Egoera bereziei buruzko zalantzak

Joan naiteke txertoa hartzera baina baldin banago?

Baja COVID-19az bestelako edozein motibo bada eta txertoa jartzeko dei egiten badizute, **joan ahal izango zara**, txertoa jartzeko kontraindikazio klinikorik ez baduzu eta zure egoera klinikoak horretarako aukera ematen badizu.

Alergikoa naiz, txertoa har dezaket?

Txertoaren egungo kontraindikazio bakarra txertoak berak edo haren osagaiek eragindako alergia da.

Ez da kontraindikazio modura beste alergia-rik, immunodepresiorik edo antikoagulaziorik jasotzen. Beraz, **bai**, txertoa har dezakezu.

Gaixotasun kroniko bat dut.

Txertoa har dezaket?

Bereziki gomendatzen da txertaketa zenbait patologia kronikotan, besteak beste: diabetesa, hipertentsio arteriala, bihotzeko gutxiegitasuna edo biriketako gaixotasun buxatzaile kronikoa. Ez dira, inolaz ere, kontraindikazioak.

Orain deskribatuko dugun kasuren bat baduzu, Osakidetza txertoa jartzeko abisua emango dizu 70 eta 79 urte bitarteko biztanleriaren txertaketarekin batera, nahiz eta zu adin horretakoa ez izan:

Guraso hematopoietikoen transplantea. Organo solidoaren transplantea eta organo solidoaren transplanterako itxaron zerrenda.

- Giltzurruneko ordezeko tratamendua (hemodialisia eta peritoneo-dialisia).
- Gaixotasun onkohematologikoa, kimioterapia zitotoxikoarekin, metastasikoarekin edo tumore torazikoek eragindako erradioterapiarekin tratamenduan dagoen eta pneumonitisa izateko arriskua duen organo solidoko minbizia.
- Immunoeskasia primarioak.
- 200 cel/ml baino gutxiagoko infekzioa GIBarekin, erretrobirusen aurkako tratamendu eraginkorra eta birus karga detektaezina izan arren.
- Down sindromea, 40 urte eta gehiago dituen.

Txertoa har dezaket Sintrom-a edo ahoko beste antikoagulatzaile-rik hartzen ari banaiz?

Antikoagulatzaileekin (hala nola Sintrom eta bestelakoak) tratamendu kronikoan daudenek, INR (nazioarteko indize normalizatua) adierazlea kontrolatuta eta egonkor badute, muskulu barneko txertoa arazorik gabe jar dezakete. ■■■■

**USURBILGO
LANBIDE
ESKOLA**

Aurrematrikula

Maiatzak 21 - Ekainak 18

Administrazioa eta Kudeaketa

Energia eta Ura

Instalazioa eta Mantenua

Fabrikazio Mekanikoa

Elektrizitatea

Hartu hitzordua!!

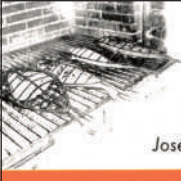

943-36 46 00

**STEAM
ERASMUS +
DUAL
ETHAZI
Lan Poltsa**

www.lhusurbil.eus

PUBLIZITATEA

BASUSTA
erretégia · asador
José Blázquez

Patzila Etxezarreta, 25 Tel.: 943-86 20 73
20750 Zumaiá (Gipuzkoa) 943-86 04 38
asadorbasusta@hotmail.com

Txomin Agirre kalea, 6
20750 Zumaiá, Gipuzkoa
943-14 30 57
www.eduoptika.com

RPS 18/16

EGOKI

Erloju
eta bitxi denda

E. Gurutxaga plaza, 6
tel. 943-86 17 87

Erribera kalea, 6 20750 Zumaiá tel. 943-14 30 97
ekinsl@ekinsl.com www.ekinsl.com

Instalazio elektrikoak
Telekomunikazioak
Informatika
Internet

mara **MÁSMÓV.L**

ERNIO
TABERNA

V. Arrate, 3 Tel. 943-86 00 45

Entz
Informatika

ORDENAGAILUAK · MUGIKORRAK ·
KONPONKETAK

Behoko plaza 943-14 33 95

Galdona
burdindegia

Mendaro marinela, 1 tel. 943-86 11 17 - 943-14 33 46
Juan Belmonte, 15 faxa 943-86 13 30

Garroa

Carlos Cintero - Ainhoa Olazola
tel.: 943-86 21 81
Txomin Agirre, s/n
20750 ZUMAIÁ (Gipuzkoa)

GLENCOE
INGELES AKADEMIA

TALDE MURRIZTUAK

Zunbilo kalea, 12 beheha
tel. 670 39 17 77
matkulazioa dohainik!

Ikastegi homologatua

Golden Gate
institute
hizkuntz eskola

Erribera kalea 1 bis, beheha
tel./faxa 943-86 50 20
info@goldengateinstitute.com

Gure Txokoa
taberna

Upela plaza, 4
20750 Zumaiá
Tel.: 943-86 09 70

Harvest
English School

...eta udaran Ingalaterrara Ingelesa praktikatzera
www.academiaharvest.com

San Jose, 11 bis tel. 943-14 33 34

ilarzi

Alai auzategia, 2
Tel. 943-24 50 20

INPERNUPE
ELKARTEA

Erribera kalea 16. Tel. 943-86 15 23

Irlanda optika
Optometria - audio zentroa

Kantauri plaza, 8. Zumaiá tel.: 943-86 04 86
Nagusia, 53. Azkoitia tel.: 943-85 19 84

IRUDI OTS

Ikuskizun orotarako solnu
eta argiztapen alokairua
Hots eta Irudigintza aretoa

tel. 943-63 16 32 irudiots@irudiots.com

IRUITZ
ileapaindegia

Analisi kapilarrak eta
tratamendu
personalizatuak

San Telmo12 943-86 07 60

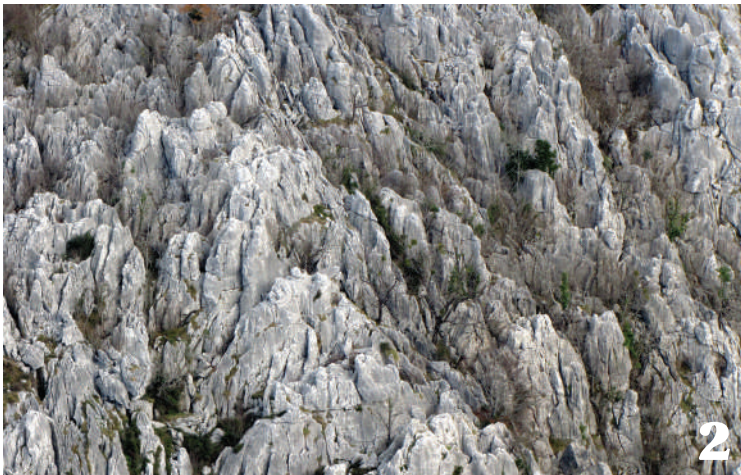

Karst eta haitzuloen nazioarteko eguna Geoparkean

2021 urtea Karst eta Haitzuloen Nazioarteko Urtea izendatu du Nazioarteko Espeleologia Batzordeak. Arrazoiak ez dira txikiak. Lur kontinentalaren azalaren % 20 gutxi gorabehera karst paisaia da eta garrantzi itzela dauka gure gizartearentzat. Baina zer da karst bat? Karst paisaia urak arroka disolbatzen duenean sortzen diren egiturak osatzen dute. Normalean kareharriak izaten dira eta lurrazalean erraz identifika daiteke, baina karstaren balio nagusia ezkutuan dago, lur azpian.

Urtean 150 milioi pertsonak baino gehiagok bisitatzen dituzte munduko haitzuloak, gure planetak duen ur garbiaren % 10 gordetzen dute, gure arbasoen bizileku izan ziren, iraganeko klima ulertzeko ezinbestekoak dira eta gaur egun ere ezagutzen diren ekosistema eta espezie arraroenetakoak gordetzen dituzte. Lur azpiko unibertso liluragarri honi seigarren kontinentea deitzen zaio.

Testua: **Asier Hilario Orus.**
Geoparkeko koordinatzaile zientifikoa.

Euskal kostaldeko Geoparkeak bat egin du nazioarteko urte honekin; izan ere, Geoparkean Karst eta kobazuloen erakusgai geologiko, ekologiko eta kultural ederrak ditugu. Horiek ondo ulertzeko, 10 geldiune izango dituen bidai txiki bat proposatu nahi dizuet.

1) Arno. Geoparkearen piramideak. Euri urak ez du barkatzen. Pixkanaka-pixkanaka, gure mendietako kareharri gogorra disolbatu egiten du 500 metrotik gorako piramide perfektuak zizelkatu arte. Formazio hauek klima subtropikaletan ohikoak dira. Munduko adibiderik onenak Txinako hegoaldean daude, eta UNESCOk Munduko Ondare izendatu ditu.

2) Sesiarte mendiko lapiaza. Gure mendien azal zimurtua. Gure mendietako azala belaki baten azala bezalakoa da. Zimurtuta dago eta milaka kanal eta haustura ditu, urak kareharria disolbatu eta lur azpira sartzeko. Horregatik, kareharrizko mendietan ia ez dago azaleko urik. Gure geoparkean, normalean, lapiaz hauek lurzoruz eta landaretzaz estalita egoten dira. Gure inguruko lapiaz ezagunena Larrako Karsta da, Belaguako haranean.

3) Lasturko poljea. Geoparkearen haran itxia. Harkaitza ahulagoa den lekuetan edo hautsiagoa dagoenean, uraren disoluzioa eraginkorragoa da. Horrela sortzen dira mendien artean ezkutatuta dauden sakonune

handiak. Lasturko harana 3 kilometroko luzera eta 300 metroko sakonera duen zulo handi bat da. Haranaren hondoan, urak desegin duen kareharrizko bolumen handi horren buztin disolbaezinak metatzen dira. Hor daude gure baserriak, zoruak emankorrak direlako.

4) Dolinak. Lur azpiko inbutu naturalak. Azaleko urak beti bilatzen du beheranzko biderik errazena. Hain da horrela, harkaitza lur bigunez estalita dagoen tokietan, urak inbutu handiak marrazten ditu lur azpira bidea hartzeko. Inbutu hauek dolinak dute izena. Lasturko haranean daudenak 75 metroko diametroa eta 25 metroko sakonera dute!

5

5) Ura. Geoparkearen altxor ezkutua. Geoparkean zorte handia dugu. Euria egiten duenean, Andutz, Sesiarte, Izarraitz eta Arnoko mendiguneek euri ura xurgatzen dute, barruan gordetzen dute eta pixkanaka-pixkanaka urte osoan zehar askatzen dute dozenaka iturburuetan. Batzuetan, urak urtebete baino gehiago behar izaten du irteteko. Ateratzen denean gure ibaiak elikatzen ditu eta berari esker gure baso eta belardien kolore berdea bizirik mantentzen da, baita udan ere.

6

6) Aixa. Geoparkearen leize handia. Geoparkearen lur azpia galeria eta amildegiz osaturiko labirinto erraldoi bat da. Gure baserri, baso eta mendien azpian ilunpetan eta isilik bizi den mundu paralelo bat dago. Lur azpiko urek denboran zehar sortutako galeriak dira. Aixa-Ermitia-Ibarrengo sistemak 50 km-tik gorako hedadura du eta penintsulako 10 sistemarik luzeenetako bat da.

7

7) Uraren eskulturak.

Haitzulo batean sartzea beti da esperientzia berezia. Dena geldirik dagoela dirudi. Uraren tantaketa bakarrik entzuten da. Ez dirudi ezer egiten duenik, baina milaka urtez jarduten uzten diogunean, ur horrek forma oso bereziak sortzen ditu. Tanta horiek kareharrian disolbatu duten kaltzio karbonatoa askatzen dute eta berriro kristaltzen denean milaka forma desberdin duten egitura

harrigarriak sortzen ditu: estalaktitak, estalagmitak, zutabeak, banderak, *goursak*...

8) Klimaren kutxa beltza haitzuloetan. Haitzuloak gainazalean gertatzen denaren erregistrorik onenak dira. Hor barruan dena ondo gordetzen da, baita iraganeko klima ere. Estalagmita bat luzetara mozten badugu eraztunez osatuta dagoela ikusiko dugu. Eraztun bakoitzaren kolorazioak kristalizazio mota bat adierazten du, tantaketarekin lotua dagoena, hau da, uraren kimikarekin eta tanta jarioaren kantitate eta maiztasunarekin. Eta hori guztia klimarekin loturik dago. Praileaitz haitzuloko estalagmita bati esker, azken 10.000 urteetako klima berreraiki ahal izan dute EHUko ikerlariek

9) Kiputz. Tranpa mortal bat historiaurrean. Kiputz 6 metro sakonera duen tranpa natural bat izan zen, non dozenaka animalia erori eta hil ziren. Kiputz duela 20.000 urte Geoparkean bizi zen

fauna ezagutzeko aukera paregabea da. 2002an aurkitutako zulo txiki honetan 13.000 hezur identifikatu dira. Zaldi, elur orein, orein, hartz arre, lehoi edo otso aztarnak nabarmendu daitezke, baina, batez ere, Kiputz bisonteen zuloa izan zen. 18 bisonte erori ziren. Horietako batena da Kiputzeko burezur handia. 90 cm-ko adar zabala du eta 900 kg-ko pisua zuen bisonte heldu batena zen.

10) Ekain. Etxea eta artea kobazuloetan. Duela 20.000 urte klima gaur egun baino 8 °C hotzagoa zen. Kostaldetik hurbilen zeuden haitzuloak oso babesleku preziatuak izan ziren gure arbasoentzat. Horregatik, Geoparkean Kantauri isurialdeko Goi Paleolitoko aztarnategi zabalenetakoa daukagu. Badira bizileku izan ziren haitzulo handiak, hala nola Ermitia edo Urtiaga, arrantzarako haitzuloak, adibidez, Langatxo edo Praileaitz bezalako kobazulo misterioitsuagoak. Guztien artean Ekain da gure haitzulo baliotsuena. UNESCOren Munduko Ondarea izendatu zuten 2008. urtean Europako labar pinturaren multzorik onenetakoa izateagatik.

Egon adi Geoparkeak urtean zehar eskainiko dituen eskaintza bereziei. Zientzia, kontserbazioa, hezkuntza, abentura... Guztion artean gure karst eta haitzuloen ondarea hobeto ezagutuko dugu. ■

RENOVALAN

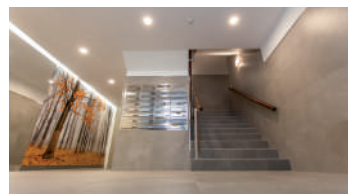
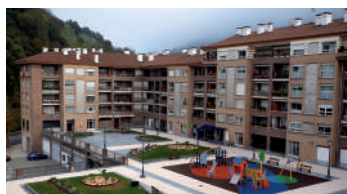
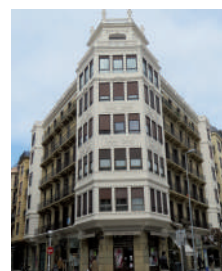
Sansinenea industrialdea, B2 · Zestoa

943-44 30 01

gipuzkoa@renovalan.com

www.renovalan.com

- Birgaitze energetikoak
- Irisgarritasuna - Igogailuak
- ITE konponketak
- Arriskuak kentzea
- Urbanizazioak
- Estalkiak
- Diru laguntzen kudeaketa

LANBIDE HEZIKETA 2021-22

Aurrematrikulatzeko moduak :

1- Presentziala; etorri zaitez!

2- Ikasgunean

3- Web bidez

Web: www.uni.eus

AURRE MATRIKULA

**MAIATZAREN 31tik
EKAINAREN 18ra**

M	☐	MERKATARITZA JARDUERAK	☐ ERDI MAILAKO TEKNIKARIA
M	☐	NAZIOARTEKO MERKATARITZA	☐ GOI MAILAKO TEKNIKARIA
M	☐	GARRAIO ETA LOGISTIKA	☐ ESPEZIALIZAZIOA
▲	☐	ADMINISTRAZIO KUDEAKETA	
▲	☐	ADMINISTRAZIOA ETA FINANTZAK	
		+ ADMINISTRAZIOA ETA FINANTZAK ESKAINTZA PARTZIALA ARRATSALDEZ	IKASTETXE PUBLIKO DOAKOA
F	☐	EGOKITZAPEN FISIKOA	
F	☐	GIZARTE ETA KIROL IRAKASKUNTZA ETA ANIMAZIOA	
I	☐	MIKROINFORMATIKA SISTEMAK ETA SAREAK	
I	☐	PLATAFORMA ANITZEKO APLIKAZIOEN GARAPENA	
I	☐	SAREKO INFORMATIKA SISTEMEN ADMINISTRAZIOA	
I	☐	WEB APLIKAZIOEN GARAPENA	
I	☐	ZIBERSEGURTASUNA INFORMAZIOAREN TEKNOLOGIEN INGURUNEETAN	

Elkar Ekin Lanean, bazterkeriatik lanera

Gipuzkoako Foru Aldundiak Elkar Ekin Lanean 2021-2023 estrategia aurkeztu du; bazterkeria arriskuan edo egoeran dauden pertsonentzako 3.500 lanpostu berriren sorrera bultzatzea du xede

Bazterkeria arriskuan edo egoeran dauden pertsonak gizarteratu eta lan munduan txertatzea helburu duen Elkar Ekin Lanean 2021-2023 estrategia aurkeztu du Gipuzkoako Foru Aldundiak. Enplegu inklusiboa eta Kalitatezkoa sustatu nahi da egitasmo honekin. "Nazioartean eredu gara lan babestuan eta ekonomia sozialean, hirugarren sektore sozialeko enpresei eta kooperatibei esker, hurrenez hurren. Horixe bera lortu behar dugu enplegu inklusiboan. Lan merkatuan sartzeko eta finkatzeko zailtasun gehien duten pertsonen kalitatezko enplegua, enplegu duina, inklusiboa eskaintzeko sistema garatu behar dugu", adierazi du Markel Olano Gipuzkoako diputatu nagusiak.

Tresna nagusia, lana
Horretarako, 16 lan lerro eta 30 neurri zehatzetan banatutako estrategia landu du Foru Aldundiak, Etorkizuna Eraikiz programaren babespean eta Eusko Jaurlaritzaren 2030 Enpleguaren Euskal Estrategiarekin bat eginez. "COVID-19ak eragindako krisialdi sozialari aurre egiteko palanka izango da, batetik, eta

epe ertainera begira, berriz, gizarte desberdintasunei mugak jartzeko tresna partekatua", aurreratu du diputatu nagusiak. Lana izango da tresna nagusia "bizitza duina" bermatzeko, "bazterkeria arriskuan dauden pertsonak gizarteratzeko" eta "bizitza proiektu bat berdintasunez garatu ahal izateko", dio diputatu nagusiak.

Estrategia zabal eta partekatu honen bitartez, erakundeen, garapen agentzia, enpresa eta eragileekin elkarlanean, datozen hiru urteetan, bazterkeria arriskuan edo egoeran dauden pertsonentzako 3.500 lanpostu berriren sorrera bultzatzea du

helburu Gipuzkoako Foru Aldundiak.

Pandemia aurreko datuen arabera, lurraldean ia 37.000 lagun daude pobrezia larrian eta, gainera, egoera horretan dago. Bazterkeria egoeran edo arriskuan dauden pertsonen gain, prestakuntza baxua

BAZTERKERIA ARRISKUAN EDO EGOERAN DAUDENENTZAKO 3.500 LANPOSTU SORTU NAHI DITUZTE

Elkar Ekinen onuradunak

JOSEPH SUTARGI

"22 urte ditut. Jatorriz, marokoarra. Donostian daroatzat hiru urte. Egun, Ategorrietan bizi naiz, harrera etxe baten. Oso egun zailak pasa ditut, kale gorrian. Orain, goizez, tailerrera joaten naiz; arratsaldean, EPAr, ikastera. Roberto da nire monitorea. Hark erakusten digu arotzeria, egurra bola landu... Ofizio bat ikasita irtetea gustatuko litzaidake, lana aurkitu, familiari lagundu...".

CAROLINA KALEXKA

"Edozer gauza egiteko ezgaitua nengoen. Agorafobia sentitzen nuen. Lan barik nengoen. Kalekkan, sentsazio ugari sentitu nuen proiektuarekin lehen harremana izan nuenean. Inoiz halakorik egin barik nengoen: ez entxufe bat aldatu, ez egurra landu... Azken egunean, gertatutakoaz hausnartzen, ohartu nintzen ahaztu nuela noiz desagertu zen agorafobia. Gainera, ume batek bezala disfrutatu nuen; pozarren".

Markel Olano Gipuzkoako diputatu nagusia, Elkar Ekin Lanean estrategia aurkeztzen.

dukenak, langabezian kroniko bihurtu diren pertsonak, 45 urte baino gehiagorekin langabezian daudenak nahiz biolentzia matxistaren biktimak kontuan izango ditu, bereziki, Elkar Ekin Lanean estrategiak.

Dirulaguntza deialdi berria

Estrategiaren hedapenerako, datozen hiru urte hauetan 36,6 milioi euro bideratzea aurreikusten du Gipuzkoako

Foru Aldundiak. Horietatik, ia 3 milioi euroko dirulaguntza deialdia onartu berri dela aurreratu du diputatu nagusiak. Deialdi garrantzitsu honek igoera nabarmena izango du (%250ekoa); izan ere, 2020ko deialdian 1,2 milioi zuzkidura izan baitzuen.

Elkar Ekin Lanean 2021-2023 estrategiak hiru alorretan eragingo du, horiei lotutako sei helburu nagusi lortze aldera.

Lehenik, lanean diharduten erakunde eta eragileen sistema trinkotzeko ahalegina egingo du, lankidetzazko gobernantza eredu bat garatuz. Dagoeneko abian da estrategiaren zabalkundea gidatuko duen mahai instituzionala eta hurrengo pausoa izango da gizarte eta ekonomia alorreko eragileak batuko dituen mahaia osatzea.

Bigarrenik, enplegu inklusiboa eta kalitatezkoa zabaltzeko aukerak indartzea izango du helburu Elkar Ekin Lanean Estrategiak. Horretarako, lanpostu berriak eratzeak esfortzuaz gain, inklusioaren ikuspegia landuko duten enpresa berrien sorrera sustatuko da, dagoeneko abian dauden jardura sendotzeaz gain. Hirugarrenik, bazterkeria egoeran edo arriskuan dauden pertsonak aukera berdintasunez lan munduan txertatzeko aukera izan dezaten eragingo du strategiagatik honek, Eusko Jaurlaritzarekin eta Lanbiderekin elkarlanean.

Hori egiteko, 16 lan lerro eta 30 neurri konkretu ezarri ditu Gipuzkoako Foru Aldundiak. Besteak beste, dirulaguntzak, gizarteratze enpresa berrien sorrera, informazio sistema adimenduna, txertatze sozioraboreko gune berezia eta halako egitasmoak sustatuko dira.

Neurri horien guztien inpaktu gisa, hiru urtean 4.000 lagunengana iristea aurreikusten da, 2.500 lagun formakuntza bideratu eta 3.500 lanpostu berririko sorrera bultzatu. Gainera, 2023rako lurraldean hamabost gizarteratze enpresa edukitzea ezarri dute xede. ■

JUAN ANTONIO EMAUS

"Extremaduran jaio nintzen. Baina Arrasaten hezi naiz. Kale gorrian nintzen eta aukera izan nuenean, Emausen eman nuen izena. Ikastaroa egin nuen, ondoren, lan egiteko aukerarekin, eta hemen nago, lanean. Oso pozik nago. Bizitzeko gogoia eman dit honek. Nire lanean gustatzen zaidana da gauzak konpontzea, margotzea, bonbilla bat jartzea..".

VANESA EDE EMAKTIVA

"Une oso gogorrek pasa ditut. Inoiz ez dut lortu kontratu batekin lan egitea. Nahiz eta umeak zaintzen aritu naizen, garbiketan praktikak egin ditut... Orain nago Emaktivan. Espero dut positibotasuna lortzea, aukera gehiago izatea bizitzan aurrera egiteko, alabarentzako erreferente izatea, amak lan ondo egiten duela ikus dezala. Eta jendeak nigan sinistu dezala".

ORRAZTEGI ZUMAI A

943-86 20 83

JUARISTI
jatetxea

Arrainak eta haragiak aukeran
Eguneko menua
Jangela klimatizatua

Basadi auzategia, 10

tel. 943-05 05 77

KABI Patxeta Etxezarreta, 15
943-11 74 27

TABERNA

Kaithermik S.L.

Arotzeria metalikoa
Aluminiozko leihoak ZTHrekin,
PVCzkoak eta mistoak

Santiago auzoa, 20 Tel./faxa: 943-86 03 20

kalarri

Upela plaza, 8
tel. 943-86 25 17

MAIAUR
ZUMAIA

Julio Beobide, 2 • Tel. 943 862 269

f i

CROISSANTERIA

pizzak
hanburgesak
bokatak...

marina

Baltasar Etxabe, 2 Tel. 943-86 22 46

maximus PENCIL
estudio decoración

Julio Beobide, 2 • ZUMAIA
699 49 52 56
maximuspencil@gmail.com
Deitu edozertarako, aurretiko hitzorduekin egiten dut lan

MENDI - ONDO S.L.
Elektrizitatea

Urola plaza, 21 tel. 943-86 00 74 - 943-86 15 69
mendi-ondo@mendi-ondo.com www.mendi-ondo.com

"Muagi"

errehabilitazioa
kirol medikuntza
fisioterapia

RPS: 034/97 Aita Mari, 3. blokea - tel. 943-86 16 91

LIDEN
eraikuntzak eta arkitektura

bizkaia kalea 13, zarautz
678 875 652 / 943 905 983
lur@olidenreformas.com
www.olidenreformas.com

NOIA S.L.
TAILERRAK ETA
KARROZERIAK

Elengabeko garabi zerbitzua 636 86 78 12 (Zumaia)
609 83 44 38 (Itziar-Deba)

Hego kalea, B3 (Estazioan)
20750 - Zumaia
Tel.: 943-86 13 63
zumaia@carroceriasnoia.com

Itziar industriagunea, C
20820 - Itziar-Deba
Tel.: 943-60 62 91
noia@carroceriasnoia.com

www.carroceriasnoia.com

OSA BERNIZATUAK

Zoruen kutxilaketa eta bernizaketa
Parketa jartzea

Estazioko kalea, 12 • tel. 943-86 14 12 • 686 36 41 49

OSTOLAZA
OSTOLAZA ZUMAIA S.L.

Joxe Mari Korta Industriagunea, A1 - 4. pab. 20750 Zumaia (Gipuzkoa)
Tel. 943-86 50 68 • Faxa 943-86 13 45
www.ostolaza.com • e-mail: osto@ostolaza.com

Ostolaza
altzariak

Tel/Fax: 943-86 13 25
Julio Beobide Ibiltokia, 1 • 20750 ZUMAIA (Gipuzkoa)
mueblesostolaza@euskalnet.net / www.mueblesostolaza.com

Rosi Garbiketak

Etxeak eta dendak
Enpresa eta auzo lanak
Arropa garbiketa eta tindaketa

Basadi, 3-A

tel. 943-01 63 53

Zumaia antzerki txiki

TESTUA: IMANOL AZKUE IBARBIA

@ImanolAzkue

Beste lan batean murgilduta nengilenean, Ane Miren arrebari esker egin nuen topo Ana Maria Matutekin eta haren Pequeño teatro nobelarekin. Ezaguna nuen idazlea, baina ez lana, eta irakurri orduko iruditu zitzaidan zor txiki bat ba(ge) neukala biekin, ezagutarazteko, nolabaiteko aitortza egiteko, eta hemen nator kitatzeko asmoz. Igo dadila antzerkiko oihala.

Idazlea

Ana Maria Matute Ausejo Bartzelonan jaio zen, 1926an, eta bost anai-arrebatan bigarrena zen, familia burges txiki, kontserbadore eta erlijioso batean. Txikitan Madrilén bizi

Ana Maria Matute. INTERNETETIK HARTUA

izan zen, baina haurtzaroan bereziki markatu zuten handik kanpo egindako egonaldi batzuek; izan ere, Matute gaixotu egin zen, eta gurasoek Errioxara eraman zuten sendatzera, aitona-amonen jaioterrira (Mansilla de la Sierrara). Hamaika urte zeuzkan Gerra Zibila lehertu zenean, 1936an, eta horrek ere arrasto sakona utzi zuen bere literaturan.

Lehen lana 1948an argitaratu zuen, harrezkero nobela, ipuin eta haurrentzako lan ugari kaleratu zituen eta Gerra Zibilaren ondorengo idazlerik onenetako bat da gaztelaniaz. Sari ugari jaso zituen, eta RAEko (Real Academia Española) kide ere izan zen, baita unibertsitateko irakasle ere, eta asko bidaiatu zuen, bereziki Estatu Batuetara. 2014an hil zen.

Pequeño teatro

Berez, oso gazterik (17 urterekin) idatzi zuen Matutek lan hau, 1943an, baina gordeta eduki zuen, harik eta 1954an

**BISTAN DA
ANA MARIA MATUTEK
ZUMAIA ONDO
EZAGUTZEN ZUELA,
GERTUKO ZUELA**

Espainiako Planeta Saria irabazi zuen arte.

Nobelan txotxongiloen antzerki bat azaltzen da, eta agure onbera baten eskuek mugitzen dituzte pertsonaiak. Horkoak bezalakoak dira Oiquixa izeneko herriko bizilagunak; liburuan zehar agerian geratzen dira pertsonaia horien zaletasunak, sentimenduak, zitakeriak... Herritar batzuk boteretsuak dira, beste batzuk esanekoak, txotxongiloak bezala mugitzen dira edo mugiarazten dituzte, eta halabeharrak markatuta daude, etorkizuna aldatzeko aukera gutxiarekin. Gazte nerabe babesgabe baten bueltan ibiltzen dira protagonistak, eta gizakion ontasunak eta

Zumaia 1930 inguruan. ZUMAIAKO UDALA

txarkeriak agerian geratzen dira. Poesia-aire batek etengabe haize egiten die nobelako orrialdeei, tristura aire umel batekin.

Norbaitek irakurri nahi baldin badu, udal liburutegian (Alondegian) bada ale bat.

Zumaiaren arrastoak

Liburua irakurtzen hasi orduko, lehen hitzetatik, ezagunak egingo zaizkigu izenak eta deskribapenak; hemen hasiera:

“Oiquixa era una pequeña población pesquera, con callejuelas azules, casi superpuestas y unidas por multitud de escalerillas de piedra. Parecían colgadas unas sobre otras, porque Oiquixa había sido construida en una pendiente hacia el mar. Una sola calle, ancha, llana, atravesaba el poblado y recibía el pomposo nombre de Kale Nagusia, porque en ella se elevan orgullosas las

casas importantes de la localidad. Kale Nagusia avanzaba, avanzaba hasta convertirse en un camino largo y estrecho que se adentraba en las olas. Lo remataba un viejo faro en ruinas, cuya silueta se recortaba melancólicamente sobre el color del mar. Cuando llovía, parecía resbalar un llanto nostálgico sobre sus piedras. Al atardecer, se diría que todo Oiquixa estaba a punto de derrumbarse y caer en las aguas rosadas de la bahía. Era un hermoso espectáculo, tal vez parecido a un sueño absurdo, aquella extraña gradería de puertecitas y tejados reflejándose al revés en el agua. Pero en la noche, desde la colina, el muelle de Oiquixa era como un negro pulpo de ojos amarillos que avanzase sus tentáculos hacia las olas”.

Horrez gain, beste izen batzuk ere ezagunak egingo

zaizkigu: arrantzaleen auzoa San Telmo da, goialdean izen bereko ermita bat dauka eta festetan prozesioa egiten dute hara; Kale Nagusiaz gain, Kale Mari ere badago; eliza San Pedro da; itsasorako bidean, “Paseo del Faro” dago; kolegio bat ere badago; itsas labarrean koba zuloak daude, Itzurunen bezala; izen horiekin ez bada ere, Zubiaundia eta zuloagatarren etxea ageri dira; “Gran Hotel” bat dago...

Udaldiarekin batera, erraz hartuko diogu Zumaiaren traza Oiquixari:

“Todos tenían profesiones distintas en Oiquixa, durante el invierno. Solamente cuando llegaba el verano y la pequeña población se llenaba de forasteros, que tomaban baños de mar y sorbían limonada helada en la terraza del Gran Hotel, aquella legión de muñequillos con cara de

susto y cabellos siempre recién peinados, entraba en acción”.

Azkenik, deigarria da euskarazko hitzen presentzia nobelan, noiz eta euskarazko izenak eta euskara bera debekatuta edo azpiratuta zeuden garaian; horrela, pertsonaia batzuen izenak euskaldunak dira (Kepa, Lore, Iñaqüi, Pachi, Eskarne..., eta protagonistak Ilé Eroriak ezizena dauka); tartean euskarazko hitz ugari daude sartuta kontakizunean, kurtsibaz idatzita: *txistu*, *txistularis*, *kalejiras*, *dantzaritzikis*, *ariñ-ariñ*, *txoko*...; gainera, protagonistetako batzuek gaztelaniaz egiten dutenean, ezinean edo herrenka egiten dute, beraien ohiko hizkuntza ez den seinale; hemen adibide bat, Patxikaren ahotan, Kepa anaiari hizketan:

“Si yo viviese aquí, Kepa. Si aquí yo... Pues tendría bonito jardín con plantas para regar, y todo lleno de margaritas. Y otras flores, pequeñas y rojas. Y, detrás de la casa, hermoso manzano tendría yo. Pero mi casa, mi casa grande, grande sería, pues”.

Horiek guztiek argi adierazten dute Oiquixa (Zumaia) euskaraz bizi zela, eta kanpotar baten begiek halaxe ikusi zutela, nobelarako

inspiratu zenean.

Zumaiarekin lotura

Bistan da Ana María Matutek Zumaia ondo ezagutzen zuela, gertuko zuela: lekuen deskribapena, egunerokoa, pertsonaia... Baina nondik? Nola? Arrazoa Matutek berak adierazi zuen behin baino gehiagotan: Anastasia zaintzailea (*aya* edo *tata* ere deitzen zion), zumaiarra zuten matutetarrek; hamazazpi urterekin hasi omen zen lanean haien etxean, amarekin, Errioxan, eta ume haiek ez ezik, gero Ana Mariaren semea ere zaindu zuen, ia-ia bigarren ama izan omen zuen. Anastasia hark euskaraz egin zien Ana Mariari-eta hiru urte bete arte, eta gero hasi omen zitzaien gaztelaniaz egiten, eta Ana Mariak ez zekien zergatik, gurasoek ez baitzioten inoiz agindu euskaraz ez egiteko; oso era barregarrian egiten omen zuen gaztelaniaz, sintaxi traketsarekin, ondo ez zekien seinale. Anastasia harekin Zumaia etortzen omen ziren matutetarrak, eta gaizki portatuz gero, ez ekartzeko mehatxua ere egiten omen zien, baina azkenean beti ekartzen omen zituen. 1936ko uztaillean, Zumaia etortzekoak ziren Mansillara (Errioxara) joan aurretik, baina zerbait garrantzitsua gertatu omen zen, eta ez ziren mugitu etxetik, Madriletik.

Matutek behin baino gehiagotan aitortu zuenez, *tata* Anastasiak eta Isabel sukaldariak izugarritzko eragina izan zuten bere literaturzaletasuna pizteko eta elikatzeko; izan ere, Anastasiak Andersen ipuinak irakurtzen zizkion; Isabelek, berriz, ez zekien irakurtzen eta idazten, baina ipuin kontalari aparta zen, oso ona gurasoengandik eta belaunaldiz belaunaldi jasotako istorioak azaltzen. Hastapen haiei esker etorri omen ziren gero, Ana Mariak irakurtzen ikasi zuenean, Perrault, Grimm anaiak..., eta mundu berri bat zabaldu omen zitzaion.

Baina nor zen Anastasia? Ez nekien ezer ere hartaz. Nonbaitetik hasi behar, eta

Anastasia Arrizabalaga Zubia. MERTXE
ARRIZABALAGAK UTZIA

1910eko udal erroldari heldu nion, agian arrastoren bat aurkituko nuelakoan; bi emakumezko baino ez zeuden izen horrekin, eta horietako bakarrak jarraitzen zuen Zumaian 1934ko hautesle erroldan. Horregatik, falta zenaren arrastoari heldu nion, eta galdezka, segituan jakin nuen oso familia ezagunekoa zela: aita lintneroa zuen, eta denda ere izan zuten Erribera kalean, telak, egunkariak eta abar saltzekoa, gaur egun “Caja

Rural” dagoen lekuan, “Lintneroenekoa”; nik ere ezagutu nituen Emili eta Mercedes mostradorearen atzealdean. Haien ahizpa zaharrena zen Anastasia, eta ilobari, Mertxe Arrizabalaga Antiari, galdetu diot izebaz; hark baieztatu dit izeko gazterik joan zela zerbitzatzera Errioxako etxe batera, eta familia harekin bizi izan zela gero Bartzelonan, Madrilan... Baietz, matutetarrek egonaldia egin zituztela Anastasiaren

etxean, Erribera kalean, eta Ana Maria bera bigarren senarrarekin ere etorri zela gero, handik urte askotara. Anastasia oso etxeko zuten, eta etxekoandrea (Ana Mariaren ama) hil zenean, Zumaia bueltatu zen Anastasia, erretiroa hartuta. 1990ean hil zen, 91 urterekin, eta Ana Maria ere etorri omen zen entierroa.

Horraino gaurko ikuskizuna. Jaitsi dadila antzerkiko oihala. ■■■

SOLOZABAL
autoeskolak

Etexzarreta, 19 • 943-861416
zumaia@solozabalautoeskolak.com

Bertako elikagaiak - Osteopatia - Psikologia zerbitzuak
Psikomotrizitatea - Naturopatia

www.sura.eus

Sura
ZAINTZA
OINARRIAN

Patxita Etexzarreta 17 • 688 71 85 38

Talaja
taberna • jatetxea

Santiago auzoa, 4 Tel. 943-14 33 70

Tapaia
taberna

Erribera kalea
20750 ZUMAIA (Gipuzkoa)
tel. 943-86 19 73

TTAKUN TABERNA

TTAKUN

Izurtari, 3
tel. 943-86 52 89

TXIMISTA
garagardotegia

Ogitartekoak
Plater konbinatuak
Txerri-ukondoak (kodilloa)
Saltxitak, oilaskoak...
Garagardok aukeran

Ondartza plaza, 4 beheko Tel. 943 573 905

UKENDU
PARABOTIKA
BELARDENDA
Aitziber Etcheberria Garro
Farmazialaria

Kantauri plaza, 2 • 943-86 09 92 • www.ukendu.com

UZKUDUN
taberna

Eusebio Gurrutxaga plaza, 10 • 20750 Zumaia (Gipuzkoa)
Tel.: 943-11 63 97

Xanti
ALTZARAK

Amaiako plaza, 13 tel. 943-86 23 85
www.xantialtzariak.com

AGENDA

ERAKUSKETAK

EKAINAK 3-13

Talla eta pintura. Forondako tailerrak.

EKAINAK 16-27

Zeramika tailerra. Forondoako tailerrak.

EKAINAK 30-UZTAILAK 18

L'Atelier bat 2021. Pedro Luengo.

UZTAILAK 23-ABUZTUAK 8

Txuri beltzeko argazki lehiaketa.

ABUZTUAK 11-29

Anton Egiguren.

IRAILAK 3-26

Ibai Maritxalar.

EKAINA

2 ETA 9 ASTEAZKENAK

Ikastaroa: Osasun mentala feminismoaren ikuspegitik.
Gizarte zentroan (Hogarra), 18:00etan.

5 LARUNBATA

Txirrindu lasterketa. Kadete maila.
10:00etan.

10 OSTEGUNA

Zine forum: *First Cow* (JBA). Zuz.: Kelly Reichardt.
Aita Marin, 19:00etan.

11 OSTIRALA

Kontzertua: Idoia Asurmendi.
Zumaianen, 20:00etan.

12AN ETA 13 AN

Aldibereko xake partidak: Pepe Cuenca maixuarekin.
11:00etan.

17 OSTEGUNA

Musika Eskolako kurtso amaierako saioa.
Zumaianen, 18:30ean.

Dokumentala: *Suharra.*
Aita Marin, 19:30etan.

20 IGANDEA

Antzerkia haurrentzat: *Adi, grabatzen, ekin!*, Tomaxen abenturak.
Zumaianeko patioan, 19:00etan.

23 ASTEAZKENA

Ekitaldia: Komentuko lorategiaren irekiera.
18:30ean.

Ekhi Gaua online.
22:00etan.

24 OSTEGUNA

Zine forum: *Baby*. Zuz.: Juanma Bajo Ulloa.
Aita Marin, 19:00etan.

26TIK UZTAILAREN 31 ARTE, LARUNBATERO

Sorkuntza tailerra.
Torreberriko 2.solairuan, 10:00-14:00.

27 IGANDEA

Kontzertua: Bilboko udal txistulari banda & Zumaiaiko musika banda.
Zumaiana aretoan, 13:00etan.

yoana
ileapaindegia

Amaia plaza,
2 behea
943-14 32 78

Zalla

- plater konbinatuak
- ogitartekoak
- oilasko erreak

Urdin Plaza 3 • 943-86 23 87 ZUMAIA

ZUMAIA
AUTOESKOLA

Basadi, 12 / 943-86 10 18 / zumaiaautoeskola@hotmail.com

Magiarik gabeko errealismoa

ITURRIA

Egilea: Unai Elorriaga
Argitaratzailea: SUSa
Argitaratze urtea: 2019
Orrialdeak: 248
Generoa: Narrazioa

TESTUA: ANTTON PEÑALBA

Unai Elorriagaren azken nobela da *Iturria*. Adiskidetasunari, literaturari eta zahartzaroari buruzko begirada pertsonala.

Bi dira nobelaren protagonista nagusiak: Pedro Iturria eta Soro Barturen. Pedro Iturria Barturen gaztaroko adiskidea eta idazlea da, eta Europako hainbat hizkuntzatan argitaratu ditu ipuinak. Soro Barturen, berriz, zahartzaroan sartuta dagoen pertsonaia. Hilzorian edo, behintzat, heriotzatik bizitzatik baino gertuago dagoenez, Ingalaterran ingeniari-tza ikasten zebilen garaian ezagutu zuen Pedro Iturria topatzea premiazkoa zaio, eta horrela Europa zeharkatuko du Iturriak handik eta hemendik utzitako aztarnei jarraituta. Aztarna horiek ipuinak dira, berez.

Ipuin horiek Iturriak, ustez, euskaraz idatzi, beste hizkuntza batzuetara itzuli eta Txekiar Errepublika, Hungaria, Danimarka, Suitza eta Poloniako aldizkarietan

(bakoitzean bina) argitaratzen joandakoak dira. Akilesten eta dortokaren istorioarekin gertatzen den bezala, Iturriarengandik gero eta hurbilago egongo da kontakizunak aurrera egiten duen neurrian, baina Barturen Iturria zegoen lekura iristen denerako, hura alde eginda izango da. Hauxe da Unai Elorriagaren *Iturria* izenburuko azken nobelak duen argumentuaren abiapuntua.

Baina irakurleak ez dezala pentsa bidaia istorio soil baten aurrean dagoenik, ez baita hori aurkituko duena.

Dekameronaren egitura gogorarazten du Elorriagaren lanak, bi planotan bananduta: batetik, idazlearenak izango diren ipuinen transkripzioak, eta, bestetik, idazlearen lorratzei jarraitzen dien Barturen eta bidean topatzen dituen pertsonaien arteko elkarrizketak agertuko dira. Beraz, nobela moduan edo ipuin solte moduan ere irakur daiteke lana. Bata bestearen atzetik tartekatutako

narrazioek, ipuinek, gai komun batzuk jorratzen dituzte: familia, memoria, arrotasuna, aurrekarietako lotura, heriotza, besteari beldurra, bakardadea, zahardadea...

Elkarrizketa horietan Barturen irakurle/kritikari rolean jarriko da eta era askotako gogoetak egiteko bidea eskainiko dio irakurleari. Hausnarketak, ipuinen argumentuei buruzkoak, hizkuntzari buruzkoak, eta Europa barruan zirkulatzen duen literatura unibertsalari buruzkoak; Elorriagak berak askotan plazaratu dituen hausnarketak, hain zuzen ere.

Literaturaren balioak, irakurketaren plazera, gogorarazteko balio duen nobela dugu *Iturria*.

Irakurleen batek edo bestek galdera hauek egingo dizkio bere buruari: non hasten da nobela hau eta non bukatu? Nobela? Zuk ediren dezakezu irakurle. Ediren? Bai, deskubritu. Aurkitu, Kolonek Amerika nola. Kolon? Bai, Kristobal! Zer Kristo da nobela hau? ■■■

Barne borrokak

ANDER INTXAURRONDO ARANBERRI

Bakarrik nago etxean. Oheak egin, garbigailua ipini, erosketa pare bat, bazkaria prestatu... Musika ipini dut. Lasai nabil, aldarte onean. Gaurko bazkaria ez da gure etxeko txikiaren gustukoa eta liskarraren arriskua aurreikus dezaket. Baina kontzientzia naiz horretaz, eta pazientziaz tope nago, berarekin lasai-lasai hitz egin eta bazkalordua bide onetik eraman ahal izateko. Dena kontrolpean.

Riing. Telefonoa. *Baleiketik*, nirekin hitz egin nahi omen dute. Bai arraroa, zer ote dute hauek... Mariaren ahotsa. Ea animatzen naizen hurrengo hilako *Baleikerako* orrialde bat idaztera. "Uffff. Nik? Zer daukat nik ba kontatzeko?". "Nahi duzun gaia". "Utzi denbora bat pentsatzeko, bale?". "Bai, baina biharko erabaki, mesedez; zuk ez baduzu nahi, lehenbailehen beste norbait esateko". "Ok."

Urduritasuna. Zalantzak. Jendaurrean azaltzearen bertigoa. Autoexigentzia... Akabo nire lasaitasuna. Burua kontrolik gabeko zaldi baten pare dabilkit, abiadura bizian.

Orain arreta guztia horretara daukat bideratuta, horixe da lehentasuna, artikulua. Musikak ipinita jarraitzen du, baina jada ez du nire arreta erakartzen, ez dut entzuten. Bai edo ez? Zer gai? Nola?...

Iritsi dira umeak eskolatik. Hirurok elkarrekin bazkaldu dugu. Fisikoki bai behintzat, nire burua ez baitago bertan, idazlanarekin dabil borrokan. Nire harridurarako, txikiak ere guztia txintxo jan du. Primeran, oraintxe ez nago eta konplikazioetarako. Baina mahaitik altxatzerakoan, huskeria batengatik kasurik egin ez didatelako sutan ipini naiz, biei errieta egiten. "Beti berdin, ez duzue kasurik egiten, alferrik da zuei gauzak esatea...".

**BURUA KONTROLIK
GABEKO ZALDI
BATEN PARE
DABILKIT,
ABIADURA BIZIAN**

Isiltasuna. Bakoitza berera. Gaur ere ez dut batere ondo kudeatu egoera, berriro ere. Pasatu egin naiz. Damua. Erruduntasuna. Baina nola igaro naiz hain denbora laburrean lasai-lasai egotetik emozio zurrumbilo honetara? Nola hobeto egin hurrengoan? Aukera bat ingurunearen aldaketan saiatzea da, kanpoan baitaude nire jokaeren zergatiak: urduri jartzen naute, mintzen naute ... Eta bigarren aukera da neureganako arretan sakontzea, nola bizi eta sentitzen dudana kanpotik datorkidana. Nik sentitzen dudana hori benetakoa da, neurea, eta emozio horiek onartu egiten ditut, epaitu gabe, aldaketarako abiapuntutzat hartuz. Soilik horrela eman ahalko dut nire ohiko jokabide eredutik desberdinduko den erantzun berri bat, nik kontzienteki aukeratutako jokaera bat.

Ez da erraza baina nik nahiago dut bigarrenean sakondu, neuk zerbait desberdina egin. Besteak aldatzeko zain baldin banago, jai daukat. ■

Bidaiatzen

JUAN LUIS ROMATET

Mugak zabaldu dituzte, Espainiako Estatu barrukoak badira ere... eta askorentzat liberazio une bat denak sofatik jaikitzeo gogorik gabe aurkitu nau. Sofaren hori ez modu literal batean ulertu, mesedez. Ez naiz munduaren beldur den hikokomori bat bihurtu; ez naiz nire gelan gorde gehiago ez ateratzeko. Baina bai, bidaiatzeko gogo handirik gabe harrapatu nau mugen arteko barrera altxatzeak.

Bidaia izan dut: Suitzara nire altxor ezkutua gordetzera (hau ere ez sinetsi... edo bai, ze demontre!), Irlandara, Turkiara... Baina ez Balira, Australiara edo Ameriketara. Helmugara heltzeko hainbeste ordutan hegazkin batean sartuta egotea, egun erdi bat besaulki txiki eta estu batean eserita egon beharra, amesgaiztoa iruditzen zait gaur egun. Gazte nintzela bidaiatzen nuen, eta hemendik urte batzuetara, akaso, Benidormeko (euskal) diskoteketako protagonista izango naiz, manzanilla baten ondoren batallitak kontatzen. Baina nire bizitzako laugarren hamarkada atzean uzteko zorian naizen honetan, nagikeriak hartu ditu nire neuronak eta organoak.

Itxialdiaren eta maskararen aro ilun, goibel eta deseroso honetan bidaiatu izan dut, liburuen bidez. Ez Stevenson, Salgariren edo Vernereren abenturetako eleberrien bidez, kazetaritzako liburuekin baizik. Mikel Reparazen *Las grietas de América*ekin eta Mikel Ayestaranen *Jerusalén, santa y cautiva* liburuekin gertatu zait, adibidez. Horretarako, ordenagailuan irekitako Google Mapsaren makulua izaten nuen. Reparaz New Yorken Brooklyneko kale batean bizi izan zela Estatu Batuetara joan zenean? Satelite bidez kale horren erdian kokatzen nintzen. Jerusalemeko hiri zaharra lau barriotan banatuta dagoela? Han non ibiltzen nintzen kalez kale barrio judu, armeniar, kristau eta musulmanetan zehar.

Estatu Batuen kasuan, nire edukazio zinematografikoa edo katodikoa ere erabiltzen nuen bidaia *sui generis* hauetarako. Kazetariak Baltimore hirian izandako eraso arrazista bat kontatzen zuenean, *The Wire* telesaileko irudiak edo John Watersen film kitschak etortzen zitzaizkidan burura. Berdin beste hiri batzuetara joaten zenean ere. Palestinako kasua desberdina da; pelikuletakoak edo telesailetakoak baino, albistegietako irudiak etortzen zaizkit burura, eta horrek sekulako malaostian jartzen nau. Noski, hor dago *The Life of Brian* komedia, baina kontuan hartuta Tunisian errodatu zutela, ez dakit oso fidagarria izan daitekeen...

Beraz, atek berriro itxi bitartean bi aukera ditut: nagikeria astindu eta motxila prestatu, Soriara torreznoak irenstera joateko bada ere; edo sofan berriro jarri eta beste liburu batekin irudimena dantzan jarri. Gogoratzen dudanez, Zigor Aldamak Mongoliara egindako bidaien kontakizuna oraindik irakurri gabe daukat... ■■■

**BIDAIATZEKO GOGO
HANDIRIK GABE
HARRAPATU NAU
MUGEN ARTEKO
BARRERA ALTXTATZEAK**

Zatoz guztion sarera!

ZOZ zuntz optikoko herri sarea
Zumaiako herrigune osora iristear da.
Jarri harremanetan operadoreekin
eta eskatu informazioa.

 labur.eus/ZOZ

 zoz@guifi.net

 656 511 916

Zumaiako
Udala

Eta zuk, baduzu Zumaiako Visa Txartela?

ESKATU ZURE
ZUMAIA VISA TXARTELA
ETA ERAMAN 15€

Eskaera epea: 2021/07/31
edo izakinak agortu
arte (150 bono)

Galdona

Denda:

Mendaro marinela, 1

943-14 33 46

Biltegia:

Jose Mari Korta industrigunea

Pab. A6.1, 2-5 mod.

943-86 11 17

Industriarako nahiz **etxerako era guztietako material, tresna, pieza, eta osagarriak**

BIYONA

BARNE DISEINUA ETA ERREFORMAK | INTERIORISMO Y REFORMAS

etxea sukaldea
bainugela ...
leihoak
etxeko altzariak

eraberritzekotan?

Bisita gaitzazu

Santiago auzoa, 12 · ZUMAIA · ☎ 943-14 34 43 · www.biyona.net